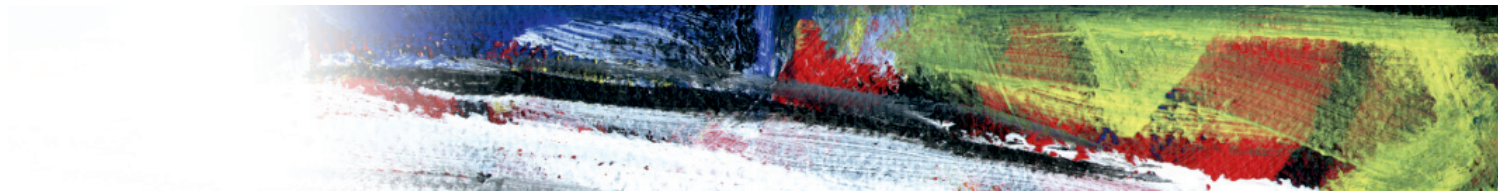

60 godina u službi održivog razvoja Hrvatske

institut za turizam

2018

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

Zagreb, siječanj 2019.

SADRŽAJ

1. O INSTITUTU ZA TURIZAM	3
2. ZNANSTVENI I ISTRAŽIVAČKI PROJEKTI	6
3. ZNANSTVENI RADOVI	12
4. IZDAVAČKE AKTIVNOSTI I BIBLIOTEKA	28
5. PROJEKTI ZA JAVNI SEKTOR I TURISTIČKO GOSPODARSTVO	30
6. AKTIVNOSTI POPULARIZACIJE ZNANSTVENOG I STRUČNOG RADA	38
Prilog 1	
ISTRAŽIVAČI I ADMINISTRATIVNI DJELATNICI U INSTITUTU ZA TURIZAM U 2018.	43

1 O INSTITUTU ZA TURIZAM

Povijesni razvoj Instituta

Institut za turizam osnovan je 1959. godine te predstavlja jedini javni znanstveni institut u Republici Hrvatskoj koji je specijaliziran za istraživanja različitih aspekata turizma, koji uspješno spaja znanstvenu izvrsnost s poslovnim znanjima i vještinama.

Tijekom šest desetljeća svoga djelovanja, Institut se transformirao iz male savjetodavne organizacije, koja se pretežito bavila istraživanjem mikroekonomskih i makroekonomskih aspekata turističkog razvoja, u znanstveno-istraživačku organizaciju čiji multidisciplinarni istraživački tim može odgovoriti na najsloženiju znanstveno-istraživačku i stručnu problematiku povezanu s turizmom i turističkim razvojem, te instituciju koja svojim djelovanjem aktivno podupire održivi razvoj turizma u Republici Hrvatskoj.

Godine 1986. Institut ulazi u sustav znanosti i visokog obrazovanja i od tada nosi današnji naziv tj. Institut za turizam. Nakon ulaska u sustav u znanosti i visokog obrazovanja, fokus interesa Instituta za turizam se premješta sa stručnih projekata s područja ekonomije, kojima se do tada Institut pretežito bavio, na znanstvene projekte i znanstveno-istraživački rad iz različitih područja znanosti koja su povezana s turizmom.

Vizija Instituta

Institut za turizam je samostalna znanstveno-istraživačka organizacija koja predstavlja vodeću znanstvenu ustanovu specijaliziranu za proučavanje turizma u regiji te koja uspješno spaja znanstvenu izvrsnost i poslovna znanja i vještine. Svoj ugled i prepoznatljivost u znanstvenoj i stručnoj javnosti Institut temelji na znanstvenoj izvrsnosti, neovisnosti i stručnosti mišljenja, inovativnosti i kvaliteti znanstvenog i stručnog rada te na poštivanju najviših etičkih načela i standarda u istraživanju.

Misija Instituta

Glavne vrijednosti na kojima se temelji rad Instituta su znanstvena izvrsnost, međunarodna prepoznatljivost i relevantnost, neovisnost i stručnost mišljenja, inovativnost i kvaliteta znanstvenog i stručnog rada te poštivanje visokih etičkih načela u istraživanju.

Misija instituta za turizam je istraživanje složenog fenomena turizma u svim pojavnim oblicima, diseminacija i praktična primjena znanja u javnom sektoru i cjelokupnom gospodarstvu i popularizacija znanosti, a sve kroz znanstveno utemeljen, sustavan i multidisciplinarni istraživački pristup, s ciljem osiguranja dugoročno održivog i tržišno konkurentnog turističkog razvoja RH na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Znanstveni i stručni rad

Znanstvenu djelatnost Institut za turizam obavlja najviše putem provođenja znanstvenih projekata, kojima se proučavaju istraživački problemi važni za razvoj dugoročno održivog i tržišno konkurentnog turizma. Osim toga, znanstvenu djelatnost Institut provodi i kroz objavljivanje znanstvenih radova u relevantnim domaćim i međunarodnim znanstvenim časopisima, kroz sudjelovanje djelatnika Instituta na međunarodnim znanstvenim skupovima, kroz izdavačku djelatnost i izdavanje međunarodnog znanstveno-stručnog časopisa TURIZAM/TOURISM te kroz cijeli niz drugih aktivnosti usmjerenih na diseminaciju znanja i popularizaciju znanosti.

Uzimajući u obzir kadrovsku ekipiranost djelatnika, njihove znanstvene interese i afinitete, dostupnost izvora financiranja, potrebe turističkog gospodarstva i sl., Institut za turizam se kroz svoju znanstvenu djelatnost ponajviše bavi temama s područja ekonomije i marketinga, ali se djelatnici Instituta također aktivno bave proučavanjem međudnosa turizma i drugih područja, kao što su promet, geografija, ekologija i zaštita okoliša, kultura, sport, urbanizam i prostorno planiranje, održivi razvoj, povijesni razvoj turizma i sl. Cjelokupna znanstvena djelatnost Instituta usklađena je s planskim dokumentima višeg reda s područja znanosti i visokog obrazovanja, te je u funkciji postizanja nacionalnih razvojnih ciljeva s područja turizma koji su definirani Strategijom razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine. Uz navedeno, Institut se bavi i izdavačkom djelatnošću i aktivno radi na razvoju baza podataka za potrebe turizma.

Suradnja s gospodarstvom

Osim znanstvene djelatnosti Institut za turizam ima tradicionalno dobru suradnju s različitim segmentima turističkog gospodarstva, a osobito s poslovnim subjektima s područja javnog sektora (Ministarstva, sustav turističkih zajednica, regionalne i lokalne razvojne agencije, tijela regionalne i lokalne uprave i samouprave i sl.).

Njegujući multidisciplinarni istraživački pristup, Institut za turizam spreman je odgovoriti na najkompleksnije potrebe i zahtjeve različitih nositelja turističke aktivnosti, kako iz javnog tako i iz privatnog sektora. Cjelokupno turističko gospodarstvo već dugo godina u Institutu ima kvalificiranog i kompetentnog partnera i savjetnika u traženju odgovora na pitanja koja se tiču planiranja turističkog razvoja, održivog razvoja turizma, učinkovitog i odgovornog upravljanja resursima te brojna druga pitanja koja su od značaja za hrvatski turizam. Glavna područja suradnje s gospodarstvom obuhvaćaju:

- istraživanja makroekonomskih učinaka turizma,
- tržišna istraživanja i analize – istraživanja turističkog tržišta,

- strateško planiranje u turizmu,
- razvoj novih i inovativnih turističkih proizvoda i usluga,
- prometno planiranje,
- prostorne analize i valorizacija prostora za potrebe turizma,
- mjerenje i praćenje indikatora održivog razvoja turizma i
- edukacija i cjeloživotno obrazovanje turističkih kadrova.

Ravnatelj Instituta za turizam član je Vijeća za gospodarska pitanja Predsjednice Republike Hrvatske i aktivno sudjeluje u radu tog tijela, te na taj način doprinosi povezivanju turističke znanosti i prakse.

Međunarodna suradnja

Institut za turizam aktivno surađuje i s brojnim domaćim i međunarodnim, stručnim i znanstvenim organizacijama i asocijacijama s područja turizma. Tu je posebno potrebno istaknuti suradnju Instituta sa Svjetskom turističkom organizacijom (UNWTO - Institut je pridruženi član), ESOMAR (Europska organizacija za tržišna istraživanja) te ATLAS (Udruženje za istraživanje turizma i slobodnog vremena).

Institut za turizam ima i jednu od najbolje opremljenih biblioteka s područja turizma koja u svome fondusu ima preko 35 tisuća bibliografskih jedinica.

OSNOVNI PODACI O DJELOVANJU INSTITUTA U 2018.

Glavni strateški ciljevi Instituta za turizam:

- liderstvo u primijenjenim i razvojnim istraživanjima u turizmu i srodnim područjima,
- stvaranje istraživačke jezgre međunarodne prepoznatljivosti (suradnja s UNWTO i uglednim međunarodnim znanstvenicima) i
- znanstveno i stručno djelovanje u funkciji razvoja turističkog sektora i hrvatskog gospodarstva (izrada i praćenje pokazatelja održivog razvoja turizam; suradnja s javnim sektorom i turističkim poduzećima).

Upravljanje Institutom

Ravnatelj Instituta za turizam je dr. sc. Damir Krešić.

Znanstveno vijeće Instituta broji 15 istraživača, a predsjednik Znanstvenog vijeća je dr. sc. Goran Kos.

Upravno vijeće Instituta: predsjednica – Petra Anđelović (Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH); članovi – Ivana Bošnjak (Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH), mr. sc. Krešimir Rašan (Turistička zajednica grada Zagreba), Višnja Mezak i dr. sc. Neven Ivandić (Institut za turizam) - **do 24.07.2018.**

Imenovano je novo Upravno vijeće od 25.07.2018.: predsjednik – prof. dr. sc. Alen Host (Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci); članovi – doc. dr. sc. Ivan Herak (Ekonomski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayer u Osijeku), Ivana Krznar

(Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Zagreb), Višnja Mezak i dr. sc. Neven Ivandić (Institut za turizam).

Zaposlenici

U Institutu je u 2018. bilo zaposleno ukupno 28 djelatnika; 20 istraživača te 8 djelatnika u administraciji i biblioteci. Od 20 istraživača, 15 je znanstvenika i to 7 znanstvenih suradnika, 4 viša znanstvena suradnika i 4 znanstvena savjetnika. Zbog višegodišnjeg neodobravanja novih zapošljavanja, prosječna starost prelazi 52 godine, stoga je nužno zapošljavanje novih znanstvenih asistenata i poslijedoktoranada.

Nacionalni kompetitivni znanstveni projekti

- Projekt pod nazivom "TRANS-TURIZAM: Integrativni pristup proučavanju transformativne uloge turizma u 21. stoljeću" financiran od strane Hrvatske zaklade za znanost izvodi se u Institutu u razdoblju 2014. – 03/2019. godina. Voditelj projekta je dr. sc. Renata Tomljenović.
- Znanstveno-istraživački projekt "Makroekonomski učinci turizma", financiran od strane Hrvatske zaklade za znanost. Trajanje projekta: 01.12.2018. - 30.11.2022.

Međunarodni znanstveni projekti

- ERASMUS + Strategic partnerships - project: "Work-based learning for seasonal hospitality workers / Osposobljavanje na radnom mjestu sezonski zaposlenih radnika u ugostiteljstvu" (kratica: SeasonREADY). Trajanje projekta: 01.09.2017. – 31.12.2019.
- ERASMUS + Strategic partnerships - project: Skills on board – soft skills for profesional skippers in a changing tourism industry / Vještine na palubi – 'meke' vještine za profesionalne skipere u promjenljivoj turističkoj industriji (kratica: Skills on Board). Trajanje projekta: 01.11.2017. – 31.10.2019.
- ERASMUS + "SPECIALISTS IN CULTURAL HERITAGE AND ATTRACTIVE LIVING ENVIRONMENT" / Specijalisti kulturne baštine i atraktivnog životnog okoliša (kratica: SPECHALE). Trajanje projekta: 01.09.2018. - 31.08.2021.

Interni znanstveni projekt

CROSTO - Croatian Sustainable Tourism Observatory

Institut za turizam — opservatorij za mjerenje i praćenje održivosti razvoja turizma pod okriljem Svjetske turističke organizacije (UNWTO). Trajanje projekta: 2016. – kontinuirani projekt.

1. Godišnja konferencija CROSTO opservatorija "Mjerenje održivosti turizma u praksi" održana je 29. studenog 2018. godine u Kući Europe, Augusta Cesarca 4, Zagreb, uz nazočnost više od 130 sudionika, u organizaciji Instituta za turizam i Ministarstva turizma Republike Hrvatske, a pod visokim pokroviteljstvom Kolinde Grabar-Kitarović, predsjednice Republike Hrvatske.

Znanstvena produktivnost – radovi

U 2018. objavljena su ukupno 44 znanstvena rada (32 - A1; 12 - A2), što predstavlja porast u odnosu na 2017. godinu.

Izdavaštvo i aktivnosti popularizacije znanosti

Institut je suizdavač časopisa TURIZAM/TOURISM. U 2018. godini izdan je 66. volumen sa 4 izdanja na hrvatskom i 4 na engleskom jeziku. Časopis se referira u 14 međunarodnih baza (Scopus, ESCI Thompson Reuters), a u 2018. povećan je broj objavljenih radova po svesku. Glavna urednica je dr. sc. Sanda Čorak, a izvršni urednici su dr. sc. Renata Tomljenović, dr. sc. Irena Ateljević, dr. sc. Josip Mikulić i dr. sc. Jakša Kivela.

Institut kontinuirano popularizira rezultate svojih istraživanja putem radionica, seminara, okruglih stolova, rasprava, predavanja i nastupa u medijima. U 2018. zabilježeno je 98 takvih aktivnosti, što je rast u odnosu na prethodnu godinu.

Projekti

U 2018. godini završena su 22 projekta koji su ugovoreni najčešće s tijelima državne uprave i jedinicama lokalne uprave i samouprave te sustavom turističkih zajednica.

Biblioteka

Jedinstvena bibliografska baza podataka broji više od 36.600 bibliografskih jedinica, od čega više od 22.800

članaka objavljenih u časopisima i zbornicima radova sa znanstvenih konferencija. U 2018. godini fond Biblioteke sadrži 6.600 omeđenih publikacija, 12.800 periodičkih publikacija, nešto manje od 1.430 naslova studija, a zaprimljene su 93 jedinice omeđenih publikacija, oko 60 naslova periodike i 20 novih naslova studija IT-a.

Edukacija

- Održani su edukacijski seminari tijekom studenog i prosinca 2018. godine na teme:
 - Razvoj biciklističkih ruta i marketing cikloturizma.
 - Kako mjeriti održivost i utvrditi granice rasta destinacije?
 - Kako pratiti, mjeriti i planirati prostor za potrebe turizma?
 - Planiranje u turizmu – destinacijske strategije i predinvesticijske studije.
 - Kako stvarati inovativne turističke doživljaje?
- Djelatnici Instituta za turizma sudjeluju u izvođenju nastave na fakultetima/visokim učilištima.
- U suradnji sa Stomatološkim fakultetom i Ekonomskim fakultetom u Zagrebu, pokrenuta je inicijativa za post-diplomski specijalistički studij "Dentalno-medicinski turizam". Prijedlog programa studija upućen je Povjerenstvu za specijalističke studije Sveučilišta u Zagrebu, od kojih očekujemo odluku.

2 ZNANSTVENI I ISTRAŽIVAČKI PROJEKTI

Tijekom 2018. godine suradnici Instituta za turizam sudjelovali su u izvođenju **pet** znanstvenih projekata, jednog internog znanstvenog projekta (**CROSTO**), a također su sudjelovali i u provođenju šest znanstvenih projekata drugih institucija. Istraživači Instituta radili su na nacionalnom kompetitivnom znanstvenom projektu **TRANS-TOURISM** *An integrated approach for the study of transformative role of tourism in the 21st century* / TRANS-TURIZAM – integrativni pristup proučavanju transformativne uloge turizma u 21. stoljeću odobrenom i financiranom od strane Hrvatske zaklade za znanost (HRZZ) – završava 31.03.2019. Rad na nacionalnom kompetitivnom znanstveno-istraživačkom projektu **“Makroekonomski učinci turizma”**, financiranog od strane Hrvatske zaklade za znanost započeo je 1.12.2018. i traje do 30.11.2022. Dodatno, znanstvenici Instituta za turizam radili su i na međunarodnim znanstvenim projektima **ERASMUS+ Strategic partnerships - project: “Work-based learning for seasonal hospitality workers** / Osposobljavanje na radnom mjestu sezonski zaposlenih radnika u ugostiteljstvu, projektu **ERASMUS+ Strategic partnerships - project: Skills on board – soft skills for profesional skippers in a changing tourism industry** / Vještine na palubi – ‘meke’ vještine za profesionalne skipere u promjenjivoj turističkoj industriji i na projektu **ERASMUS+ “SPeCialists in Cultural Heritage and Attractive Living Environment”** / Specijalisti kulturne baštine i atraktivnog životnog okoliša.

Rezultati istraživanja provedenih za navedene znanstvene projekte bili su temelj za izradu većeg broja znanstvenih radova naših istraživača. U nastavku se daje opis projekata (voditelj, suradnici, ciljevi, sadržaj i rezultati) koji su završeni ili se na njima radilo tijekom 2018. godine. Navedenim projektima ostvaruje se misija Instituta kao i prvi strateški cilj – liderstvo u primijenjenim i razvojnim istraživanjima u turizmu koji podrazumijeva kontinuirano stvaranje i održavanje izvrsnosti u svim koracima provođenja primarnih istraživanja u turizmu. U 2019. godini planira se još intenzivnija aktivnost istraživača Instituta kad je riječ o provođenju primarnih istraživanja.

ZNANSTVENI PROJEKTI

TRANS – TURIZAM

Integrativni pristup proučavanju transformativne uloge turizma u 21. stoljeću

(TRANS-TOURISM

An integrated approach for the study of transformative role of tourism in the 21st century)

www.transtourism.com

Trajanje projekta: 2014. - 03.2019.

Voditelj projekta:

dr. sc. Renata Tomljenović

Suradnici:

dr. sc. Irena Ateljević

Zrinka Marušić, mag. math., univ. spec. oec.

mr. sc. Neda Telišman-Košuta

dr. sc. Snježana Boranić Živoder

dr. sc. Neven Ivandić

Ivan Sever, univ. spec. oec.

dr. sc. Sanda Čorak

Projekt financira Hrvatska zaklada za znanost (HRZZ; projekt br. 6164) u trajanju od 2014. do 03/2019. Nositelj projekta je Institut za turizam, a provode ga članovi projektnog tima koji se sastoji od znanstvenika Instituta za turizam (9 sveukupno). Voditeljica projekta je dr. sc. Renata Tomljenović iz Instituta za turizam. Ovaj projekt nastavlja se na i proširuje istraživanja dr. sc. Tomljenović o ulozi turizma u postizanju mira i teoretskog istraživanja dr. sc. Irene Ateljević, članice tima, na temu tzv. kulturnih kreativaca i transmodernih, transformativnih turista.

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Glavni cilj projekta je proučiti potencijalno transformativnu ulogu turizma u stvaranju odgovornijeg ekonomsko-društvenog sustava te razviti modele turističke prakse koji će potencirati takvu njegovu ulogu. Ovaj projekt počiva na osnovnoj premisi da turizam, kao velika ekonomska i društvena snaga, može dati značajan doprinos viziji održivog svijeta, viziji koja uključuje osobno blagostanje, društvenu pravednost i brigu o okolišu i koja je ugrađena u viziju Europe 2020. za stvaranje pravednijeg i inkluzivnijeg društva i bolju kvalitetu života svih građana.

Rezultati:

U četvrtoj godini provođenja projekta TRANSTURIZAM nastavljena su longitudinalna, etnografska istraživanja poduzetnika koji osmišljavaju inovativne turističke programe, s naglaskom na one koje svoje proizvode i doživljaje razvijaju u Hrvatskoj. Rezultati projekta do sada su objavljeni u devet znanstvenih članaka, bili su podlogom za objavljivanje tri poglavlja u knjigama. Diseminacijske aktivnosti ove godine bile se usmjerene na informiranje šire javnosti kroz nastupe na radijskim emisijama posvećenim znanosti te na znanstvenim i stručnim skupovima i okruglim stolovima. Ukupno smo sudjelovali u tri radijske emisije, na osam konferencija i to uglavnom kao plenarni predavači, na dva okrugla stola kao i na svečanom otvaranju sveučilišnog studijskog programa, što potvrđuje društvenu vrijednost i važnost ovog projekta.

MACROTOUR

“Makroekonomski učinci turizma”

(*MACROTOUR Macroeconomic impact of tourism*)

Trajanje projekta: 01.12.2018. – 30.11.2022.

Voditelj projekta:

dr. sc. Ivan Kožić

Suradnici:

dr. sc. Neven Ivandić

dr. sc. Ivan Sever

doc. dr. sc. Petar Sorić, vanjski suradnik

mr. sc. Velimir Šonje, vanjski suradnik

Projekt financira Hrvatska zaklada za znanost (HRZZ; projekt br. 2961) u trajanju od 1.12.2018. do 30.11.2022. Nositelj projekta je Institut za turizam, a provode ga članovi projektnog tima koji se sastoji od tri znanstvenika Instituta za turizam i dva vanjska suradnika. Voditelj projekta je dr. sc. Ivan Kožić iz Instituta za turizam.

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Sustavno istražiti makroekonomske učinke turizma, što podrazumijeva analizu triju makroekonomskih kanala putem kojih turizam utječe na gospodarstvo neke zemlje: (1) veza turizma i BDP-a, zatim (2) veza turizma i zaposlenosti te (3) veza turizma i inflacije. Iako je istraživanje veze turizma i BDP-a u postojećoj literaturi razmjerno izdašno dokumentirano, većina objavljenih radova isključivo je usmjerena na izračun turizmom generiranog BDP-a te ispitivanje veze između turizma i gospodarskog rasta. Prvi glavni cilj projekta je proširiti postojeće spoznaje istraživanjem utjecaja turizma na fluktuacije BDP-a te uz to istražiti u kojoj mjeri je veza turizma i gospodarskog rasta ovisna o društveno-političkom kontekstu. S druge strane mjerenje turizmom generirane zaposlenosti nije ni izdaleka tako opsežno istraženo kao mjerenje turizmom generiranog BDP-a. Stoga je drugi glavni cilj projekta ispitati kritične aspekte turizmom generirane zaposlenosti u slučaju malog, otvorenog gospodarstva poput hrvatskog, koje je u velikoj mjeri ovisno o turizmu te uz to istražiti i utjecaj turističke aktivnosti na cikličku (ne)zaposlenost. Treći glavni cilj projekta je istražiti turizmom inducirane inflatorne pritiske. Relevantnost projekta je dvostruka. Rezultati istraživanja bi s jedne strane trebali poslužiti kao sveobuhvatni okvir za daljnji razvoj područja makroekonomike turizma. Dok bi s druge strane mogli poslužiti kao empirijski doprinos budućim pokušajima modeliranja računalnog makroekonomskog modela hrvatskog gospodarstva.

ERASMUS +
Osposobljavanje na radnom mjestu sezonski zaposlenih radnika u ugostiteljstvu
(kratica: SeasonREADY)

(Strategic partnerships - project: Work-based learning for seasonal hospitality workers)

Trajanje projekta: 1.9.2017. - 31.12.2019.

Voditelj projekta:

dr. sc. Renata Tomljenović

Suradnici:

dr. sc. Damir Krešić

Lana Knapić, MBA, vanjski suradnik

Larisa Dukić, mag. geogr., vanjski suradnik.

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Opći cilj projekta *SeasonREADY* je unaprijediti konkurentnost ugostiteljskog i turističkog sektora poticanjem produktivnosti, profesionalizma i učinkovitosti sezonske radne snage putem razvoja i implementacije programa učenja na radnom mjestu koji bi udovoljio potrebama poslodavaca i radnika.

Očekivani učinak je unaprjeđenje poslovne vještine sezonskih radnika, povećanje njihove zapošljivosti i omogućavanje karijere u ugostiteljstvu i ostalim vezanim uslužnim poslovima. Za ugostiteljske tvrtke projekt će omogućiti povećanu produktivnost, konkurentnost i uštedu troškova usluga, čime bi se unaprijedila općenita konkurentnost europske turističke i ugostiteljske industrije dok bi se istodobno smanjila nezaposlenost. *SeasonREADY* očekuje veliki uspjeh u unaprjeđenju kvalitete i održivosti kontinuiranog strukovnog obrazovanja i učenja na radnom mjestu u ugostiteljstvu osobito na lokalnim i regionalnim razinama te za mala i srednja poduzeća.

ERASMUS +
Vještine na palubi - 'meke' vještine za profesionalne skipere u promjenjivoj turističkoj industriji
(kratica: Skills on Board)

(Strategic partnerships - project:

Skills on board - soft skills for professional skippers in a changing tourism industry)

Trajanje projekta: 1.11.2017. - 31.10.2019.

Voditelj projekta:

Zrinka Marušić, mag. math., univ. spec. oec.

Suradnik:

dr. sc. Siniša Horak, vanjski suradnik

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Razviti i/ili unaprijediti društvene ('meke') vještine profesionalnih skipera usmjerene na ishode učenja kroz obrazovni program, prilagodljiv stalnim promjenama potražnje (nautičkih) turista.

Projekt provodi konzorcij sastavljen od predstavnika znanstvenih, obrazovnih i nautičkih organizacija iz Grčke, Španjolske, Hrvatske i Bugarske.

ERASMUS +
Specijalisti kulturne baštine i atraktivnog životnog okoliša
(kratica: SPECHALE)
(Strategic partnerships - project:
SPEcialists in Cultural Heritage and Attractive Living Environment"
Trajanje projekta: 01.09.2018. - 31.08.2021.

Voditelj projekta:

dr. sc. Sanda Čorak.

Suradnici:

dr. sc. Renata Tomljenović

dr. sc. Hrvoje Mataković

Cilj i kratki sadržaj projekta:

- Doprinijeti podizanju svijesti o važnosti europske kulturne baštine kroz obrazovanje, neformalno i neformalno učenje, u kontekstu Europske godine kulturne baštine 2018;
- Poticati aktivnosti koje podržavaju razvoj vještina, socijalnu uključenost, kritičko razmišljanje i nove participativne i interkulturalne pristupe nasljeđu, kao i obrazovne inicijative usmjerene na poticanje interkulturalnog dijaloga;
- Stvaranje inovativnog treninga kako bi se potaknuo razvoj stručnjaka za kulturnu baštinu i atraktivan životni okoliš;
- Postizanje profesionalnog razvoja odraslih, prije svega onih s niskim kvalifikacijama i / ili nezaposlenih, razvojem korisnih alata i metoda, poboljšanjem ponude visokokvalitetnih mogućnosti učenja i vrednovanjem neformalnog učenja i profesionalnog usmjeravanja.

CROSTO

Institut za turizam - Opservatorij za mjerenje i praćenje održivosti razvoja turizma

pod okriljem Svjetske turističke organizacije (UNWTO)
(CROSTO - Croatian Sustainable Tourism Observatory)

Trajanje projekta: 2016. – kontinuirano.

HRVATSKI OPSERVATORIJ ODRŽIVOG RAZVOJA TURIZMA

Voditelj projekta:

dr. sc. Izidora Marković Vukadin

Suradnici:

Zrinka Marušić, mag. math., univ. spec. oec.

dr. sc. Ivan Sever

mr. sc. Neda Telišman Košuta

dr. sc. Damir Krešić

Jelena Šobat, vanjski suradnik

Cilj i kratki sadržaj projekta:

U nastojanju da se Hrvatska etablira i nametne kao održiva turistička destinacija, pri čemu održivost počiva na jasno utvrđenim i mjerljivim pokazateljima, 2016. godine osnovan je Hrvatski opservatorij održivog razvoja turizma - CROSTO (eng. CROatian Sustainable Tourism Observatory), od strane Instituta za turizam u suradnji s Ministarstvom turizma Republike Hrvatske te trenutno predstavlja jedan od dvadesetak takvih opservatorija u svijetu koji djeluju kao članovi međunarodne mreže INSTO (eng. International Network of Sustainable Tourism Observatories) pod okriljem Svjetske turističke organizacije (eng. The World Tourism Organization - UNWTO). CROSTO je osnovan kao višegodišnji istraživački projekt u okviru kojeg se razvoj turizma, njegovi ekonomski, okolišni i društveni učinci prate putem primjene sustava pokazatelja ETIS (eng. European Tourism Indicators System) razvijenog od strane Europske komisije. Danas CROSTO čine suradnici Instituta za turizam te predstavnici Ministarstva turizma Republike Hrvatske, Hrvatske agencije za okoliš i prirodu, Hrvatske turističke zajednice i Državnog zavoda za statistiku.

Misija Hrvatskog opservatorija je praćenje održivog razvoja turizma na području NUTS2 regije Jadranske Hrvatske koja je odabrana radi najveće koncentracije turističke aktivnosti. U 2017. godini izvršeno je prvo mjerenje održivosti na razini jadranskih županija za 2016. godinu, ono je ponovljeno i u 2018. godini za 2017. godinu. Namjera je, međutim, poticati jedinice lokalne samouprave i turističke zajednice na primjenu ETIS pokazatelja, odnosno praćenje održivog razvoja turizma na lokalnoj/destinacijskoj razini. Utvrđen je skup od 15 baznih pokazatelja na kojima se temelji praćenje održivosti razvoja turizma u okviru CROSTO opservatorija, koji su na lokalnoj razini 2018. godini izmjereni za 6 pilot destinacija (Rovinj, Mali Lošinj, Novalja, Hvar, Ston i Dubrovnik).

1. Godišnja konferencija CROSTO opservatorija "Mjerenje održivosti turizma u praksi" održana je 29. studenog 2018. godine u Kući Europe, Augusta Cesarca 4, Zagreb, uz nazočnost više od 130 sudionika, u organizaciji Instituta za turizam i Ministarstva turizma Republike Hrvatske, a pod visokim pokroviteljstvom Kolinde Grabar-Kitarović, predsjednice Republike Hrvatske.

Konferenciju je otvorio ministar turizma RH, Gari Cappelli. Naglasak konferencije je bio na uspostavi procesa mjerenja i praćenja održivosti turizma, kao i na povezivanju s međunarodnim praksama. Upravo radi toga sudionici konferencije su bili predstavnici su regionalnih i lokalnih turističkih zajednica, općina, gradova i županija, sveučilišta i veleučilišta, privatnog sektora (hotelijeri, agencije, konzultanti), javnih ustanova za zaštitu prirode, javnih ustanova za prostorno planiranje i uređenje, nevladinih organizacija, medija, ali i predstavnici stranih institucija, članova UNWTO-a.

SUDJELOVANJE NA ZNANSTVENIM PROJEKTIMA U DRUGIM INSTITUCIJAMA

Istraživač i funkcija na projektu	Naziv projekta i institucije voditelja	Trajanje projekta
Zrinka Marušić, mag. math., univ. spec. oec., suradnik na projektu	<ul style="list-style-type: none"> Istraživački projekt HRZZ: STRENGTHS (br. 9402) - Statističko modeliranje odgovora na krizu i ekonomskog rasta zemalja Zapadnog Balkana, voditeljica: prof. dr. sc. Ksenija Dumičić, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, http://www.hrzz.hr/default.aspx?id=78&pid=9402 	1.9.2014. – 31.8.2018.
dr. sc. Damir Krešić, suradnik na projektu	<ul style="list-style-type: none"> Uspostavni istraživački projekt: Brendiranje turističke destinacije: Analiza uspješnosti brenda u kontekstu procesa brendiranja destinacije; voditelj projekta je doc. dr. sc. Josip Mikulić, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet 	1.07.2015. – 30.6.2018.
dr. sc. Katarina Miličević, suradnik na projektu	<ul style="list-style-type: none"> Uspostavni istraživački projekt: Brendiranje turističke destinacije: Analiza uspješnosti brenda u kontekstu procesa brendiranja destinacije; voditelj projekta je doc. dr. sc. Josip Mikulić, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet 	1.07.2015. – 30.6.2018.

Istraživač i funkcija na projektu	Naziv projekta i institucije voditelja	Trajanje projekta
dr. sc. Jasenka Kranjčević , vanjski suradnik	<ul style="list-style-type: none"> Heritage Urbanism - Urban and Spatial Planning Models for Revival and Enhancement of Cultural Heritage / Urbanizam nasljeđa – urbanistički i prostorni modeli za oživljavanje i unaprjeđenje kulturnog nasljeđa, Hrvatska zaklada za znanost, s Arhitektonskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, http://www.arhitekt.unizg.hr/znanost/HERU/default.aspx 	2014. – 2018.
dr. sc. Hrvoje Carić , član Upravnog odbora projekta	<ul style="list-style-type: none"> European Cooperation in Science and Technology ISCH COST Action IS1403 "Oceans Past Platform." Aktivnosti: Razvijanje pokazatelja za upravljanje morem i obalom", - Trinity College Dublin, Irska, http://www.tcd.ie/history/opp/ 	2014. – 2018.
dr. sc. Izidora Marković Vukadin , član tima	<ul style="list-style-type: none"> "Komparativna analiza prostornog razvoja turizma u zaštićenim područjima Hrvatske i Slovenije", Bilateralni projekt PMF-a Zagreb, s Univerzom na Primorskem (Koper/Slovenija), voditelji projekta, doc. dr. sc. Miha Koderman i izv.prof. Vuk Tvrtko Opačić 	1.1.2018. - 21.12.2019.

3 ZNANSTVENI RADOVI

Objavljivanje znanstvenih radova i sudjelovanje u drugim znanstvenim aktivnostima primarna je zadaća Instituta i njome se ostvaruje jedan od strateških ciljeva, a to je stvaranje istraživačke jezgra međunarodne prepoznatljivosti. Tijekom 2018. istraživači IT-a objavili su ukupno 44 znanstvena rada. Ti radovi svrstavaju se u A1 i A2 kategorije znanstvenih radova. U odnosu na 2017. godinu povećan je broj objavljenih znanstvenih radova. Citiranost u bazi Scopus, u 2018. godini bila je 250, dok je citiranost u bazi WoS bila 295, što je također povećanje u odnosu na 2017. godinu.

U nastavku se daju bibliografski podaci za objavljene znanstvene i druge radove sa sažetcima na jezicima na kojima su radovi i objavljeni.

ZNANSTVENI RADOVI — A1

Ateljević, I., Pritchard, A., Morgan, N., Čaušević, S., Minnaert, L. Critical Turns in Tourism Studies // The SAGE Handbook of Tourism Management, / Chris Cooper, Serena Volo, William C. Gartner, Noel Scott (ur.). New York : Sage, (2018), str. 12-21.

Sažetak: In the book context of an encyclopaedia of tourism management studies for the last 60 years, this chapter provides a historical overview of critical turns in tourism studies by the founders of the movement. They discuss its ontological, epistemological and methodological challenges of the movement that has been also names around the concept of an academy of hope.

Brinkhuijsen, M., **Ateljević, I.**, van der Duim, R., Koens, D., van den Berg, L. **Landscape designing for tourism planning: the Case of Murter Island, Croatia** // Co-creating Tourism Research: Towards Collaborative Ways of Knowing / Carina Ren, Gunnar Johannesson i Rene van der Duim. (ur.). New York : Routledge, (2018), str. 73-95.

Sažetak: This chapter takes the case of Murter island, Croatia as an example to explore how landscape designing may contribute to participation in tourism planning and development and how participatory tools and techniques developed in other disciplines can be incorporated in designing process. The chapter discusses how researchers, students in landscape architecture and local stakeholders co-developed scenarios for tourism development through a participatory landscape designing approach.

Poljanec-Borić, S., Wertag, A., **Carić, H. The Perception of Ecosystem Services in Public Sector Domains of Health, Tourism and Environment Protection in Croatia.** // Sociologija i prostor : časopis za istraživanje prostornoga i sociokulturnog razvoja. 56 (2018) , 2; str. 119-136.

Sažetak: In the article we analyze the familiarity with the concept of ecosystem services, perceptions of their various dimensions and attitudes to them. The target respondents were employees working in public institutions responsible for public health, tourism and environment and/or nature protection. Drawing on the COST project ToBeWell, a questionnaire was designed in order to find out how the concept was perceived within those institutions in several EU countries, including Croatia. The research carried out on a non-probabilistic sample in Croatia showed satisfactory familiarity with the concept within tourism and environment/nature protection institutions but unsatisfactory familiarity within public health institutions. Although the concept was perceived as relevant across all three institutional domains, the governance of ecosystem services and the cooperation in public health, environment protection and tourism were rated unsatisfactory.

Carić, H., Jakelić, M. Informirano upravljanje posjećivanjem u zaštićenim područjima. // Prostor : znanstveni časopis za arhitekturu i urbanizam (1330-0652) 26 (2018), 1 (55); str. 146-155.

Sažetak: Predstavljajući recentni primjer istraživanja nosivog kapaciteta značajnog krajobraza Donji Kamenjak i medulinski arhipelag, autori ukazuju na primjenjivost rezultata provedenih istraživanja pri donošenju informiranih upravljačkih odluka povezanih s upravljanjem

posjećivanjem te u razvoju sustava potpore odlučivanju pri upravljanju zaštićenim područjem. Primjer je referentan s tri ključna aspekta: 1. karakteristično za RH, obilježen je izrazitom sezonalnošću posjećivanja, što pri vršnom opterećenju rezultira intenzivnim pritiscima na prirodne vrijednosti uz istovremeni (pretpostavljeni) negativan utjecaj na zadovoljstvo posjetitelja, 2. namjere odgovornih da svoje daljnje upravljačke odluke i akcije utemelje na što jasnijim pokazateljima koji, u ovom slučaju, kao polaznu osnovu koriste koncept nosivog kapaciteta, 3. interdisciplinarnosti pristupa, odnosno koreliranju niza pokazatelja (turističkih, okolišnih, ekoloških i ekonomskih) u istraživanjima provedenim za ovo ZP, a polazeći od detaljnijih uvida u prostorno-vremensku distribuciju posjetitelja ZP. Primjer posebno karakterizira naglasak na prikupljanje podataka usklađenim terenskim istraživanjima (provedenim tijekom sezone 2016.):

- istraživanje zadovoljstva posjetitelja i percepcije gužve ;
- obilazak prometnica uz snimanje georeferenciranog video-zapisa ;
- video snimanje bespilotnom letjelicom s visine 40-50 m i 400 m ;
- ručno brojanje prometa kao dopuna i provjera postojećeg sustava automatskog brojanja ;
- pješački obilasci predmetnog područja s detaljnim fotodokumentiranjem (analiza geomorfologije i korištenja obale).

Aktualni diskurs upravljanja posjećivanjem sve više pozornosti stavlja na uspostavu konkretnih parametara i pokazatelja radi informiranog odlučivanja. U promatranom primjeru, razmatrani su slijedeći parametri prihvatnog kapaciteta: 1. Okolišni i ekološki parametri - razmatraju aspekte utjecaja na kopnene ekosustave, more i obalni rub, a kao prioritetni za ovo područje selektirani su utjecaji cestovnog prometa i upravljanje rizicima od požara ; 2. Posjetiteljski parametri - baziraju se na istraživanjima provedenima u predsezoni i sezoni na osnovu kojih je bila moguća komparacija različitih režima i intenziteta korištenja ; 3. Prometni parametri - analiza svih vrsta prometnih tokova te, posebno, parkiranja motornih i nemotornih vozila ; 4. Prostorni parametri - određeni su detaljnom analizom stanja te preciznim kartiranjem namjene i korištenja površina (odnosa planiranog i postojećeg stanja) u kontekstu relevantnih propisa i dokumenata prostornog uređenja. Navedeni parametri nosivog kapaciteta su ključni za potrebe informiranog upravljanja jer:

- identificiraju ključne ("kritične") aspekte okoliša,
- daju precizan uvid u prostorno-vremensku distribuciju posjetitelja,
- daju uvid u zadovoljstvo posjetitelja s fokusom na percepciju gužve,
- jasno pozicioniraju istraživanja i izračune u vremenu, koreliranjem trenutnog broja posjetitelja na zadanoj površini i anketiranja zadovoljstva posjetitelja,
- koriste prometno modeliranje,
- koreliraju bioindikatore s posjećivanjem,
- koriste "nove", zapravo raširene i razmjerno dostupne tehnologije (informatičko modeliranje, snimanje dronom, georeferenciranje foto i video zapisa i sl.),
- daju zaključke i/ili smjernice koje implicitno i eksplicitno upućuju na ključne upravljačke odluke i buduće planiranje upravljanja posjećivanjem.

Autori predlažu smjernice za izradu studija upravljanja posjećivanjem, prilagodljive specifičnostima pojedinog zaštićenog područja, u dvije osnovne faze: I. Inventarizacija, analiza i evaluacija postojećeg stanja - detaljna evaluacija postojećih načina posjećivanja, rezultata dosadašnjih relevantnih istraživanja te upravljačkog okvira, prakse i iskustava JU u provedbi plana upravljanja i/ili drugih upravljačkih dokumenata. Po potrebi se provode dopunska istraživanja posjetitelja / posjećivanja, odnosno utvrđuju smjernice za provođenje takvih istraživanja u budućnosti ; II. Utvrđivanje općih ciljeva i okvira upravljanja posjetiteljima / posjećivanjem - preispituju se mogućnosti i ograničenja unapređenja sustava upravljanja posjećivanjem u planskim razdobljima sukladnim kako aktualnim potrebama, tako i potrebi revizije odnosno izrade plana upravljanja. Nakon konzultiranja lokalnih dionika, određuju se / predlažu opći ciljevi upravljanja posjećivanjem. Završno, preispitivanjem različitih modela razvija se prijedlog odgovarajućeg okvira upravljanja posjećivanjem. Rad zaključno se obrazlaže svrhovitost izrade studija upravljanja posjećivanjem, unutar zakonodavno-institucionalnog okvira RH prvenstveno kao stručnih podloga u postupcima izrade akcijskih planova upravljanja posjećivanjem, odnosno planova upravljanja zaštićenim područjima, ali i prostornih planova te drugih planskih, strateških i inih dokumenata koji se na pojedino zaštićeno područje odnose. Upućuje se na poseban značaj detaljnijih uvida u prostorno-vremensku distribuciju posjetitelja (lokalne i istodobne gustoće, karakteristike tokova itd.) te potrebu koordinirane provedbe istraživanja prostornih i prometnih pokazatelja s istraživanjem posjetitelja (struktura, očekivanja, zadovoljstvo) što u konačnici omogućava korelacije s okolišnim, ekološkim i ekonomskim pokazateljima.

Carić, H. Perspektive zelenog razvoja turizma - koncept, politike, primjena. // *Tourism : an international interdisciplinary journal* (1332-7461) 66 / (2018), 1; str. 78-88.

Sažetak: Održivi turizam jedan je od najzastupljenijih izraza u turističkom diskursu, ali i dalje postoje brojni izazovi u njegovu komuniciranju, razumijevanju i sustavnom primjenjivanju. Ovaj rad želi dati moguće odgovore na navedene izazove te predstaviti koncept zelenog razvoja turizma kao odgovor na pitanja konkurentnosti i ekološke održivosti turizma, ali i na zahtjeve politika i institucija Ujedinjenih naroda i Europske unije. Zahtjevi tržišta, dostupni mehanizmi potpore te višegodišnje iskustvo i inovativnost dionika ilustriraju primjenjivost koncepta. U radu se također ističu mogućnosti povećanja multiplicirajućeg učinka zelenog turizma na hrvatsko gospodarstvo te se argumentira da su preduvjeti u potpunosti uspostavljeni. Ponuđena je destinacija zelenog turizma kao okolišno odgovornog te ekološki informativnog i edukativnog. Drugim riječima, zeleni razvoj turizma u primjeni znači: manji ekološki otisak, doprinos ciljevima zaštite prirode, jačanje konkurentnosti i tržišne otpornosti, stvaranje novih poduzetničkih prilika, široku primjenu uz pomoć EU fondova te povećanje dobiti i koristi za lokalnu ekonomiju.

Fraschetti, S., Pipitone, C., D Mazaris, A., Rilov, G., Badalamenti, F., Bevilacqua, S., Claudet, J., **Carić, H.**, Dahl, K., D'Anna, G., Daunys, D., Terence FROST, M., Gissi, E., Göke, C., Goriup, P., Guarnieri, G., Holcer, D., Lazar, B., Mackelworth, P., Manzo, S., Martin, G., PALIALEXIS, A., Dobromirova Panayotova, M., Petza, D., Rumes, B., Todorova, V., Katsanevakis, S. **Light and shade in marine conservation across European and Contiguous Seas.** // *Frontiers in Marine Science*, section Marine Ecosystem Ecology. 5 (2018).

Sažetak: As a response to increasing human pressures on marine ecosystems, the legislation aimed at improving the conservation and management of marine coastal areas in European and Contiguous Seas (ECS) underwent crucial advances. ECS, however, still remain largely affected by increasing threats leading to biodiversity loss. Here, by using emblematic case studies and expert knowledge, we review current conservation tools, comparing their application in different areas to assess their effectiveness, potential for synergies, and contradictions. Despite regional differences in their application, the existing legislative frameworks have the potential to regulate human activities and to protect marine biodiversity. However, four challenges remain to be addressed to fully achieve environmental policy goals: 1) Lack of shared vision representing a limitation in transboundary collaboration. Although all EU countries are committed to fulfil EU Directives and other binding international legislative acts, a remarkable heterogeneity exists among countries in the compliance with the common legislation on conservation and in their degree of implementation. 2) Lack of systematic procedures for the selection of protected marine sites. Regional and national approaches in designating Natura 2000 sites and nationally designated Marine Protected Areas (MPAs) reflect varying conservation targets and importance of conservation issues in political agendas. 3) Lack of coherent ecological networks. Natura 2000 sites and other MPAs are still far from reaching the status of effective networks in all considered case studies. 4) Hotspot of conflicts with private economic interests prevailing over conservation aims. Recommendations are given to overcome the fragmented approach still characterizing the conservation and management of coastal marine environments. Holistic, integrated, ecosystem-based, cross-cutting approaches can avoid conflicts among institutions so as to provide effective and timely solutions to current and future challenges concerning the conservation and management of marine ecosystems and associated goods and services.

Čorak, S. Position of Women in Judo: Can we do better? // *Applicable research in judo* / Sertić, Hrvoje ; Čorak, Sanda ; Segedi, Ivan (ur.). Samobor : University of Zagreb Faculty of Kinesiology, Croatia, 2018.; str. 15-20.

Sažetak: Every day we are witnessing more and more women all over the world that are participating in sport activities, including judo. Still, women are underrepresented not only as competitors, but also in a position of coaches, referees, and especially in leadership roles. Therefore, many international and national sport federations and sport organizations, according to policy proposals (i.e. European Commission and International Olympic Committee) developed many 'gender equality projects and methods' to empower women to be more involved in sport and

to prolong their career after competing period. As a sport judo has all prerequisites for gender equality. For many years now, important international competitions such as continental and world championships are organized for men and women, on the same mats, same rules, same duration of matches and referees. Although in many countries, especially European countries, women started to train judo together with the male athletes, judo for women was included as a sport at the Olympic games program, at 1992 in Barcelona, 28 years after Tokyo 1964, when judo become Olympic sport for men. As a consequence, establishment of the system of national competitions for women in judo, started later than for men. As a second important barrier, judo as combat and contact sport is (perceived as) male dominated sport. At national federations – IJF and EJU members, registered number of competitors and women in all other positions (coaches, referees, administrative staff, commission members) are much smaller than those of men. Therefore, the main rationale for conducting this survey among IJF members was, first, to obtain exact numbers of women in different positions in judo, and secondly, to collect information on already started projects and ideas for empowering women in judo. This study presents survey results and analysis and give recommendations for national judo federations, continental and to the International judo federation. The main research question is - can we do better when it comes to position of women in judo?

Ivandić, N., Šutalo, I. THE CONTRIBUTION OF TOURISM TO THE CROATIAN ECONOMY: AN IO APPROACH. // Ekonomski pregled. 69 (2018) , 1; str. 20-42

Sažetak: In order to understand the contribution of tourism to the economy and the effects of possible structural changes during the tourism boom that Croatia is currently facing, the article focuses on the place and role of tourism in the Croatian economy and its impact on the output of the most relevant industries. The aim of the paper is to estimate the contribution of tourism to the gross domestic product of Croatia and to measure the multiplicative effects of tourism consumption on the different industries of the economy during a nine year period, based on a specific methodological framework, which integrates tourism satellite and input-output models in three different years. The analysis has provided an approximation of the total tourist industry contribution to the national economy, ranging from 14.2 to 16.3 percent of the gross value added of the whole of the economy. It concludes that tourism consumption has a positive effect on both tourism and non-tourism products and activities. Improvement of the quality of the research within the input-output framework requires the process of the fractionalization of input-output tables but also a more precise extraction of activities characteristic of tourism than there has previously been.

Klarić, Z. BOTTOM-UP APPROACH TO CLASSIFICATION OF TOURIST ATTRACTIONS: A CASE STUDY OF CROATIA. // TOURISMOS: An International Multidisciplinary Refereed Journal of Tourism. 12 (2017) , 1; str. 1-21.

Sažetak: This article discusses methodologies of identification and classification of tourist attractions based on the evaluation of attractions implemented in Croatia for the purpose of the Master Plan and Strategy of Tourism Development of the Republic of Croatia. After reviewing the existing methodologies in identification and classification of tourist attractions in the world and in Croatia, the article explains the approach used in the Master Plan, which has resulted in the list of approximately 280 spatially - determined attractions of international and national importance in Croatia. The list of attractions is used as a tool for the bottom - up approach of classification of tourist attractions in Croatia based on their type and importance. A proposal is made for the general classification of tourist attractions on the basis of the classification of attractions in Croatia as an example of a country with numerous and diverse attractions in a relatively small territory.

Huzjan, B., Mandžuka, S., Kos, G. Real-time traffic safety management model on motorways. // Tehnički vjesnik : znanstveno-stručni časopis tehničkih fakulteta Sveučilišta u Osijeku. 24 (2017) , 5; str. 1457-1469.

Sažetak: The methodology that allows predicting the occurrence of traffic accidents on the motorway was studied and defined in this paper. On the basis of this assessment the implemen-

tation of active measures for reducing the probability of their actual occurrence is included. The intensity of traffic does not give a simple correlation with the number and the type of accidents, that relationship is more complex. Previous studies have been applied to motorways with six and more traffic lanes, and no studies have been carried out for four-lane motorways (with the driving and overtaking lane on one carriageway). This paper presents a new model for such motorways, the model is based on measuring values of parameters of traffic flow and external factors that affect the traffic flow. The degree of crash potential was brought to correlation with the existing statistical data on traffic accidents on the test section and traffic flow data. This model is important for experts to produce algorithms that manage variable message signs on highways.

Kos, G., Milojević, D., Feletar, P. RANGIRANJE OPASNIH DIONICA CESTOVNE MREŽE MEĐIMURSKJE ŽUPANIJE AHP METODOM. // Podravina : časopis za multidisciplinarna istraživanja. XVI (2017) , 31; str. 136-147.

Sažetak: U radu je prezentirana AHP metoda (Analitički hijerarhijski proces) višekriterijskog vrednovanja kao podloga ekspertnom odlučivanju na primjeru rangiranja opasnih mjesta cestovne mreže Međimurske županije. Radi se o jednoj od najpoznatijih metoda višekriterijske analize scenarija za donošenja složenih odluka konzistentnim ocjenjivanjem modela kojeg čine cilj optimizacije, scenarij, kriteriji i alternative. Rangiranje sigurnosno kritičnih dionica cestovne mreže je problem višekriterijskog odlučivanja koji uključuje kvalitativne i kvantitativne kriterije, a ima veliku važnost prilikom definiranja prioriteta saniranja opasnih mjesta na županijskoj cestovnoj mreži, te time značajnog povećanja sigurnosti svih sudionika cestovnog prometa. Za odabranu AHP metodu višekriterijskog vrednovanja prezentiran je primjer načina rješavanja rangiranja opasnih mjesta cestovne mreže Međimurske županije programskim alatom Expert Choice.

Kozić, I. Prognoziranje srednjoročnog dosega fizičkog turističkog prometa u Hrvatskoj. // Ekonomska misao i praksa : časopis Sveučilista u Dubrovniku. 27 (2018) , 2; str. 419-437.

Sažetak: S obzirom na iznimnu značajnost turizma za nacionalno gospodarstvo Republike Hrvatske, u ovom se radu na temelju uporabe egzaktnih analitičkih tehnika pokušava procijeniti srednjoročni potencijal turističke aktivnosti u Hrvatskoj. U tu je svrhu odabrana Box-Jenkins metodologija za konstruiranje univarijatnih modela, koji se potom na relativno inovativan način uzajamno kombiniraju uporabom metodologije matematičkog programiranja s ciljem generiranja prognoze fizičkog turističkog prometa u Hrvatskoj u narednom petogodišnjem razdoblju. S jedne strane, u ovom se radu demonstrira jednostavan, ali egzaktan način kombiniranja metodologije univarijatnog prognoziranja u svrhu dobivanja multivarijatno generirane prognoze, dok se, s druge, dobivene brojke, odnosno generirana prognoza kretanja fizičkog turističkog prometa u predstojećem petogodišnjem razdoblju može smatrati konkretnim doprinosom formiranju analitičke podloge, kako za vođenje ekonomskih politika u javnom sektoru tako i za donošenje menadžerskih odluka u privatnom sektoru. U radu se zaključuje da se u narednom petogodišnjem razdoblju može očekivati umjeren rast fizičkog turističkog prometa u Hrvatskoj.

Kranjčević, J. ZANEMARENA BAŠTINA - PROSTORNE STRUKTURE SELA U HRVATSKOJ/ NEGLECTED HERITAGE - SPATIAL STRUCTURE OF VILLAGES IN CROATIA, autorska knjiga: ISBN 978-953-7963-69-9, izdavač: Srednja Europa, (2018), str. 1-202, Zagreb.

Sažetak: Predmet ove knjige je prikaz planiranih seoskih naselja u Hrvatskoj od sredine 18. do sredine 20. stoljeća. Prezentacijom sakupljenih primjera dobiva se uvid u pristup planiranju / reguliranju seoskih naselja u Hrvatskoj ali i u prostorne strukture sela. Kulturna baština sela dugo je vremena bila zanemarivana jer je bila smatrana "nižim" rangom a pri tome se misli i na prostorne strukture sela. Stoga je ova knjiga pokušaj ukazivanja na prepoznatljive prostorne strukture sela kao vrijedne baštine koja doprinosi prostornoj raznolikosti ali i prostornom identitetu Hrvatske. Glavni dio knjige podijeljen je na slijedeća poglavlja: Uvod; Probleme planiranja i tradicija reguliranja sela u Hrvatskoj, reguliranje sela u Hrvatskoj od 18. do sredine 19. stoljeća; Reguliranje sela od sredine 19. stoljeća do kraja Prvog svjetskog rata; Regulacija sela između dva svjetska rata; Planiranje sela u vrijeme Drugoga svjetskog rata; Planiranje sela nakon Drugoga svjetskog rata; Pogovor; Biografije, Literatura i Popis naselja. Za svako vremensko razdoblje

donosi se sažeti prikaz glavnih karakteristika te nekoliko odabranih reprezentativnih primjera planiranih prostornih struktura sela. Prostorne strukture sela mijenjale su se kroz povijest, a ovisile su o političkim, ekonomskim, društvenim, kulturnim i prirodno-geografskim uvjetima. Obično se pretpostavlja da su sela nastajala spontano i da im je prostorna struktura ovisila samo o prirodno geografskim predispozicijama, kojima se ljudsko naselje jednostavno prilagodilo. Gotovo je nepoznato, barem široj javnosti, kako su sela barem jednako često nastajala svjesnom namjerom naseljavanja, koju je pratilo planiranje i prostorno (pravilno) strukturiranje. Iako je vrijeme u kojem su nastale nove prostorne strukture sela, bilo bez interneta, društvenih mreža a veliki dio prostora bio bez električne rasvjete, planeri su svoje projekte bazirali na praktičnim znanjima i iskustvima. Imena nekih "kreatora" znamo, dok su drugi ostali nepoznati, ali svi su oni svojim projektima doprinijeli osmišljavanju prepoznatljivih prostornih struktura sela u Hrvatskoj.

Kranjčević, J. Utjecaj Prvoga svjetskog rata na turizam istočne obale Jadrana – neizvedeni hotelski projekti // 1914. Prva godina rata u trojednoj kraljevini i Austro-Ugarskoj monarhiji / Herman Kaurić, Vijoleta (ur.). Zagreb : Matica hrvatska, (2018), str. 645-662.

Sažetak: U radu se prikazuje kako su događanja Prvoga svjetskog rata utjecala na prekid tadašnjeg uzleta turizma na hrvatskom dijelu Jadrana, odnosno kako su ratom najprije zaustavljene, a zatim prekinute turističko-građevinske aktivnosti. Nakon opisa uzleta turizma i prezentacije nerealiziranih hotelskih projekata razmatra se mogućnost kako je mogla izgledati naša obala da su izvedeni nerealizirani hoteli na Brijunima, u Puli, Lovranu, Rabu, Opatiji, Zadru, Trogiru, Splitu, Trstenom, Dubrovniku itd.

Kranjčević, J., Marković Vukadin, I., Dumbović Bilušić, B. Kvalitativni pristup vrednovanju prostornoga identiteta ruralnih i suburbanih naselja // 4. međunarodni kongres o ruralnom turizmu/4th International Rural Tourism Congress - NOVO VRIJEME – VRIJEME ZA RURALNI TURIZAM NEW ERA – THE ERA OF RURAL TOURISM / Smolčić Jurdana, Dora ; Milohnić, Ines (ur.). Opatija / Zagreb : Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu ; Hrvatska udruga za turizam i ruralni razvoj "Klub članova selo", (2018), str. 79-90.

Sažetak: Materijalni i nematerijalni čimbenici identiteta na direktan i indirektan način određuju prostornu specifičnost i prepoznatljivost, ali ih je potrebno prepoznati, valorizirati i staviti u funkciju održivog razvoja. Sve veći broj suburbanih i ruralnih naselja u svojim razvojnim opcijama oslanjaju se, između ostaloga, na komponentu prostornoga identiteta, koje nisu jasno prepoznate u pojedinim prostorima, iako je očuvanje i unaprjeđenje identiteta kao baštine, u skladu s europskim preporukama. Identitet kao baština postao je sveprisutna vrijednost pa ga je najprije potrebno prepoznati pomoću kriterija i čimbenika te njenog doprinosa vrijednosti prostora. Kako bi se usmjerilo očuvanje i unaprjeđenje prostornoga identiteta suburbanih i ruralnih naselja u skladu sa svjetskim i europskim prostornim smjernicama i trendovima, cilj ovog rada je temeljem analize i valorizacije različitih vrsta čimbenika koji su utjecali na formiranje prostornoga identiteta ruralnih i suburbanih naselja Grada Zagreba odrediti smjernice za usmjeravanje očuvanja i unaprjeđenja prostornog identiteta kao jednoga od razvojnih potencijala turizma. Provedena analiza i valorizacija naselja izdvojila je tri tipa prostornih jedinica temeljem sličnih karakteristika naselja uklopljenih u krajolik. Kao glavni zaključak analize nameće se potreba očuvanja slike naselja koji je moguće kontrolirati držeći u fokusu skladan prostorni i gospodarski.

Kranjčević, J. Hrvatska obala na Jadranskoj izložbi u Beču 1913. / Die kroatische Küste an der Adria-Ausstellung in Wien 1913. // Godišnjak njemačke zajednice/ DG Jahrbuch / Trischler, Renata (ur.). Osijek : Njemačka zajednica Zemaljska udruga Podunavskih Švaba u Hrvatskoj, Osijek, (2018), str. 83-97.

Sažetak: U radu se istražuje je li se i kako za vrijeme Austro-Ugarske Monarhije turistički promovirao prostor hrvatskog Jadrana? Kako bi se došlo do zaključka, u radu se najprije daje kratki pregled turističkih prilika u Monarhiji i na hrvatskom Jadranu. Zatim se analizira i valorizira kako je bila zastupljena hrvatska obala na Jadranskoj izložbi (Adria Ausstellung) u Beču 1913. godine. U zaključku se ističe kako Jadranska izložba u Beču 1913. predstavlja prvu veliku, a ujedno i najznačajniju tematsku interdisciplinarnu turističku izložbu hrvatskog Jadrana. Istraživanje je

rađeno temeljem turističkih, građevinskih i arhitektonskih časopisa, kataloga, dnevnog tiska te druge literature na njemačkom i hrvatskom jeziku.

Krasić, D. The use of logit model for modal split estimation: A case study // Road and Rail Infrastructure V, Proceedings of the Conference CETRA 2018 / Lakušić, Stjepan (ur.). Zagreb : University of Zagreb, Faculty of Civil Engineering, (2018). str. 1241-1246.

Sažetak: One of the possible approaches to classifying the traffic demand models is the division into aggregated and disaggregated models. Aggregated models deal with traffic demand at the traffic zone level while disaggregated models try to describe the behavior of a single user of the transport system. The basis of this second approach is the term "utility maximization" which is based on the assumption that each traffic system user has enough information that can make a rational choice of where and how to travel. In the paper, a case study of a smaller satellite city has been carried out by using the logit model as well as stated preference survey in order to estimate the share of common use of a car for travel to a large city (car - pooling).

Kunst, I. Mogu li otočka naselja prerasti u ruralno turističke atrakcije – primjer naselja Dol na Braču// 4. međunarodni kongres o ruralnom turizmu/4th International Rural Tourism Congress - NOVO VRIJEME – VRIJEME ZA RURALNI TURIZAM NEW ERA – THE ERA OF RURAL TOURISM / Smolčić Jurdana, Dora ; Milohnić, Ines (ur.). Opatija / Zagreb: Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu ; Hrvatska udruga za turizam i ruralni razvoj "Klub članova selo", 2018. str. 91-108.

Sažetak:

Privlačnost ruralnih područja u post-modernističkom društvu sve više raste. Iako je većina hrvatskih otoka, osobito u svojim priobalnom dijelovima, prigrbila turizam kao prirodni, najbrži i najefikasniji način gospodarskoga rasta/razvoja, najveći dio otočke unutrašnjosti i dalje ima sve bitne značajke ne samo ekonomski zapuštenoga, već i demografski odumirućega ruralnog prostora. U želji da se takvo stanje promijeni nabolje, u ovom se radu, koristeći selo Dol na Braču kao studiju slučaja, razmatra oportunitet pretvaranja slabo naseljenih, ali izuzetno slikovitih i arhitektonski očuvanih ruralnih naselja u vrhunske turističke atrakcije kroz njihovu prikladnu revitalizaciju i primjerenu turistifikaciju. U metodološkom smislu, rad se temelji, kako na saznanjima do kojih se došlo provedbom polu-strukturiranih intervjua s izabranim predstavnicima različitih lokalnih interesnih grupa (javna uprava, turistički poduzetnici, viđenije osobe, kler), tako i na stavovima mještana prikupljenim tijekom rasprava na pomno pripremljenim strateškim radionicama. Kao rezultat navedenoga metodološkog postupka, a uvažavajući teorijske postulate destinacijske konkurentnosti, ekonomije doživljaja i diferencijacije kao načina stjecanja konkurentne prednosti, u radu se definira prikladan koncept razvoja naselja te se, kroz provjeru njegove tržišne održivosti i ekonomske isplativosti, potvrđuje njegova validnost.

Marušić, Z., Sever, I., Basta, J., Žmuk, B. Towards informed and responsible environmental management: A case study of economic valuation of natural resources in Croatia. // Tourism: An international interdisciplinary journal. 66 (2018) , 4; str. 461-475.

Sažetak: Public goods, specifically the environmental amenities and natural resources, are often a primary factor in attracting tourism demand. As tourism activity is gaining its importance in transition economies of Western Balkan countries, estimating the value of natural resources could increase the need for their protection and sustainable management. While there is a plenty of application of valuation techniques in Western European countries, the application of such methods is scarce in Western Balkan countries. The coastal area of Croatia is particularly affected by intense tourism pressure, raising concerns for the population of vulnerable marine species. A Contingent Valuation Method (CVM) was applied to estimate the value of environmental amenities associated with the preservation of a bottlenose dolphin population that lives in the Cres-Lošinj archipelago. The nautical tourists having berth/moored in two marinas in the archipelago were surveyed in 2016. An environmental tax per mooring/berth day was used as a payment vehicle for eliciting the willingness to pay (WTP). A Tobit regression model

was estimated to identify the main predictors of WTP. The nautical tourists were on average willing to pay 1.8 Euro per day in order to better preserve the dolphin population. Loyal nautical guests, i.e. those with more previous visits to the Cres- Lošinj archipelago, those who would like to learn about dolphins, those with a mooring/berth at the island of Lošinj, as well as female guests were willing to pay significantly higher day tax for the dolphin preservation. Nautical tourists staying longer in the area as well as domestic ones were willing to pay less. Our findings suggest that developing differential payment scheme for the marine environment, and increasing environmental awareness of nautical tourists through better communication, education and integration with the local culture and an authentic local experience would contribute to sustainable marine management in the area.

Dežmar Krainz, K., Mikulić, J., Koren, H., Zavalčić, A. **Designing Work for Mental Health: the Moderating Role of Job Resources.** // Društvena istraživanja : časopis za opća društvena pitanja. X (2018).

Sažetak: The aim of this article is to investigate the relationship between work design characteristics and employee health outcome. Specifically, job resources (i.e. managerial support, co-worker support and information about organizational changes) were examined as moderators of the relationship between job demands (i.e. workload and lack of control) and mental health. Following the job demands- resources model, and by using partial-least squares structural equations modelling, this study provides empirical evidence that job demands are negatively related to employees' mental health on a sample of 383 public transportation drivers. Furthermore, as the results reveal, job resources relieve the negative impact of job demands thus providing an alternative for avoiding the health impairment process.

Dužević, I., Mikulić, J., Baković, T. **An Extended Framework for Analyzing Higher Education Performance.** // Total quality management & business excellence. 29, 5-6; (2018), str. 599-617.

Sažetak: The purpose of this study is to follow the call by Duque (2014; Total Quality Management & Business Excellence, 25(1-2)) to further develop her framework for analyzing higher education performance which integrates service marketing approaches with the theories of student involvement and retention. More specifically, the framework examines relationships between students' perceptions and their satisfaction, outcomes, and behavioral intentions. The data for this study were collected from 1454 students from 93 higher education institutions in Croatia. Hypothesized relationships were empirically tested using variance-based structural equation modelling. The results of this study make an important contribution to previous research by extending previous frameworks for analyzing higher education performance. Moreover, the results provide interesting insight into the relationship between student satisfaction, outcomes, and behavioral intentions which are relevant to both higher education researchers and managers.

Mikulić, J. **Towards an end of measurement misspecification in tourism research: Grammar of theoretical constructs, focus of thought and mind traps.** // Tourism management. 68 (2018), str. 444-449.

Sažetak: This article introduces a new perspective on theoretical constructs to help minimizing confusion regarding measurement mode choice in tourism research. In particular, this article uses the grammatical structure of theoretical constructs as contextual framework to explain various mind traps that may mislead proper measurement specification. On the one hand, it is argued that awareness about the precise grammatical structure of constructs may help the researcher to keep the initial focus of thought, which, in turn, helps to avoid reflective versus formative misspecification when modeling theoretical constructs. On the other hand, it is further argued that some constructs, in fact, leave the realm of psychological assessments, which is why a direct reflective approach no longer applies. The suggested guidelines are rather simple, but may help clarifying several misconceptions and misunderstandings regarding formative versus reflective measurement specification for a range of popular tourism constructs.

Mikulić, J., Miloš Sprčić, D., Holiček, H., Prebežac, D. Strategic crisis management in tourism: An application of integrated risk management principles to the Croatian tourism industry. // *Journal of Destination Marketing & Management*. 7 (2018), str. 36-38.

Sažetak: Strategic management of crises and disasters is considered a vital ingredient for managing sustainable tourism development. Contemporary tourism research has so far provided several conceptual articles and agendas for research regarding this important topic, with discussions particularly intensifying after the 9/11 events. Nowadays, this topic is more critical than ever, particularly after the beach massacre in Port El Kantaoui and the preceding terrorist attack at the Bardo National Museum in Tunisia in 2015. Since that time, with the steady rise of ISIS and ISIL, terrorism has, unfortunately, turned into a persisting threat on a global level. This regional spotlight portrays the application of integrated risk management (IRM) principles to the case of Croatian tourism, as a means for holistic thinking about the exposure to risks in an economy which is strongly dependent on tourism. In particular, this study focuses on the risk assessment phase and develops an initial risk map to quantify and prioritize industry risks that may affect Croatian tourism on a season to season basis.

Mikulić, J., Ryan, C. Reflective versus formative confusion in SEM based tourism research: A critical comment. // *Tourism management*. 68 (2018), str. 465-469.

Sažetak: The aim of this note is to raise awareness about the problem of measurement misspecification in tourism research with reference to studies that employ structural equations modeling. More precisely, this note describes possible instances when the measurement mode has been wrongly specified as reflective, although employed indicators/measures are formative by their nature. To assist future tourism research based on latent variable modeling, this commentary provides pragmatic advice and points to some of the key works from the wider marketing and management literature.

Šerić, M., **Mikulić, J.**, Gil-Saura, I. Exploring relationships between customer-based brand equity and its drivers and consequences in the hotel context. An impact-asymmetry assessment. // *Current Issues in Tourism*. 21, 14, (2018), str. 1621-1643.

Sažetak: The development of customer-based brand equity plays a critical role in tourism. This paper attempts to study which variables contribute to brand equity creation and to examine whether brand loyalty can be considered as a consequence of brand equity in the hotel context. In addition, it seeks to provide a more detailed insights into possible asymmetric effects among customer-based brand equity and its drivers and consequences. Four constructs are found to influence significantly brand equity: two perceptual (image and perceived quality) and two relational variables (trust and affective commitment). Additionally, both behavioural and attitudinal components of loyalty are confirmed as brand equity outcomes. The impact-asymmetry analysis reveals that perceived quality does not play a significant role in explaining brand equity, while awareness and trust emerge to have a significant negatively asymmetric impact. The paper is novel as the proposed model includes two new variables that are deemed critical to hospitality research, i.e. trust and affective commitment. The relationship structure of the model is new to the literature as loyalty is conceptualized as a consequence of brand equity, thus confirming theoretical assumptions with limited empirical evidence. Finally, it is the first study that examines asymmetric impacts of customer-based brand equity drivers.

Sever, I., & Verbič, M. Providing information to respondents in complex choice studies: A survey on recreational trail preferences in a peri-urban nature park. // *Landscape and Urban Planning*, 169, (2018), str. 160-177.

Sažetak: This paper examined the recreational trail preferences of visitors in the Medvednica Nature Park, a protected forest area on the outskirts of the City of Zagreb, the capital of Croatia. A discrete choice experiment (DCE) was conducted to get the insight into relative importance of different resource, social and managerial conditions in the park. Accounting for multiple site conditions requires a relatively large number of choice attributes, which may impose too high cognitive burden on respondents. On the other hand, ignoring relevant attributes may lead to

the omitted variable bias. A split sample approach was used to find the balance between the possibility of omitted variable bias and cognitive burden; one version of the questionnaire used DCE with the lower number of attributes, of which some were multidimensional, while the other version used DCE with the greater number of more specific attributes. By using partial profile design in the latter experiment, the number of attributes in the choice task was identical in both experiments. Perceived difficulty of the choice task, self-reported choice certainty and choice consistency were similar across the two experiments. Heterogeneity in preferences and scale was detected in both experiments. Indications of non-compensatory behavior, and greater error variance among less experienced trail users were found in the partial profile experiment with more specific trail attributes, but not in the experiment with multidimensional attributes. Based on the research results, important managerial implications were derived. Non-visual sensory experiences of nature, namely fresh air and soundscape, were generally more important to trail users than visual experiences. Crowding was detected as an important characteristic of trail experience; however, trail users were willing to tolerate relatively high levels of crowding.

Sever, I., Verbič, M., i Marušić, Z. Measuring trail users' perception of crowding in a peri-urban nature park: A best-worst scaling experiment. // *Urban Forestry & Urban Greening*, 35, (2018), str. 202-210.

Sažetak: This paper evaluates the perception of crowding, its determinants and relationship with trail users' experience in a peri-urban nature park. Existing crowding surveys rely heavily on a single-item 9-point crowding scale which was originally developed for backcountry areas. Receiver operating characteristic (ROC) analysis was used to test the validity and reliability of this measure in detecting crowding issues and formulating visitor capacity limits. Low validity and reliability raised concerns about the applicability of this scale in similar frontcountry areas. Inability of this simple crowding measure to detect a visitor threshold brings to the fore its another important limitation – ignorance of the complexity of crowding phenomenon. The perception of crowding varies with various social, psychological and situational factors, and a best-worst scaling (BWS) experiment was designed to simultaneously evaluate different aspects of crowding in the Medvednica Nature Park, a peri-urban nature park near Zagreb, Croatia. The findings of BWS experiment revealed that occupancy of mountain huts, number of other hikers on the trail and amount of litter along the trail on average contributed most to the trail users' sense of crowding. A latent class analysis identified a large heterogeneity in the perception of crowding; while one group of trail users (63%) was more disturbed by the direct social impacts, the others (37%) were more disturbed by the secondary impacts of other visitors, especially by the negative externalities from road traffic in the park. Older visitors had a greater tendency to primarily associate crowding with the environmental conditions. A higher impact of trail use level in the perception of crowding, younger age and more frequent use were associated with a more negative evaluation of crowding. The park management should closely monitor road traffic in the park and visitor activity on highly used trails, especially on those popular among younger trail users.

Sever, I., Verbič, M., & Klaric Sever, E. Valuing the delivery of dental care: Heterogeneity in patients' preferences and willingness-to-pay for dental care attributes. // *Journal of Dentistry*, 69, (2018), str. 93-101.

Sažetak: To examine the amount of heterogeneity in patients' preferences for dental care, what factors affect their preferences, and how much they would be willing to pay for improvement in specific dental care attributes. Methods: A discrete choice experiment (DCE) was used to elicit patients' preferences. Three alternative dental care services that differed in the type of care provider, treatment explanation, dental staff behavior, waiting time and treatment cost were described to patients. Patients (n=265) were asked to choose their preferred alternative. The study was conducted at a public dental clinic of the School of Dental Medicine, University of Zagreb. Mixed logit and latent class models were used for analysis. Results: On average, the patients would be willing to pay €45 for getting a detailed explanation of treatment over no explanation. This was the most valued attribute of dental care, followed by dental staff behavior

with marginal willingness-to-pay (WTP) of €28. Dental care provided by the faculty members and private dental care were valued similarly, while student-provided care was valued €23 less. Patients also disliked longer waiting time in the office, but this was the least important attribute. Four classes of patients with distinct preferences for dental care were identified. Older and/or more educated patients tended to give relatively less importance to treatment explanation. Higher education was also associated with a higher propensity to substitute faculty dental care with the private care providers. Conclusions: Large heterogeneity in patients' preferences was detected. Understanding their preferences may improve the delivery of dental care. Clinical significance: Dental care providers should pay particular attention to providing a detailed treatment explanation to their patients. Dental care for older and/or more educated patients should be more attentive to interpersonal characteristics. Faculty dental care provided by faculty members could be price competitive to private care, and student-provided care more affordable.

Tokić, K., Tokić I. Informacijska funkcija knjižnice u turizmu: studija slučaja Hrvatske. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. 60 (2017) , 4; str. 125-146.

Sažetak: Cilj ovoga rada je ukazati na doprinos knjižnica, osobito informacijske funkcije u turizmu te tako pridonijeti istraživanjima u tom području. Pristup / metodologija / dizajn U radu se donose rezultati primarnog istraživanja o informacijskoj funkciji knjižnica u hrvatskom turizmu. Istraživanje je provedeno na uzorku od 34 knjižnice, a ispitanici su bili ravnatelji samostalnih knjižnica, odnosno voditelji knjižnica u sastavu. Informacijska uloga knjižnica ispitana je s obzirom na knjižnični fond, aktivnosti knjižnica u turizmu i uključivanju knjižnica u turističke događaje. Rezultati Rezultati istraživanja pokazali su da je doprinos knjižnica u turizmu značajan, budući da u svojim fondovima sadrže zbirke i literaturu koja pruža informacijsku i teorijsku podršku znanstvenicima, stručnjacima i ostalima koji se bave turističkim istraživanjima. Knjižnice također sadrže literaturu koja služi informiranju turista, i organiziraju događaje putem kojih korisnici i turisti mogu upoznati lokalnu kulturu. Ograničenja / implikacije U ovome je istraživanju informacijska funkcija knjižnica u turizmu ispitana s aspekta knjižnica. Za dobivanje šireg uvida o tom pitanju, bilo bi potrebno provesti također i istraživanje na korisnicima. Originalnost Budući da uloga knjižnica u turizmu nije dovoljno ispitana ni u svijetu ni u Hrvatskoj, ovaj rad predstavlja jedno od rijetkih istraživanja o toj temi kojim se nastoji procijeniti doprinos informacijske funkcije knjižnica u turizmu na temelju empirijskih podataka.

Tokić, K., Kranjčević J. POTENTIAL OF LIBRARIES AS TOURIST ATTRACTIONS: CASE STUDY OF CROATIA // 7th International Scientific Symposium "Economy of eastern Croatia – vision and growth" / Mašek Tonković, Anka (ur.). Osijek : Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku Ekonomski fakultet u Osijeku, (2018), str. 913-921.

Sažetak: The purpose of this paper is to explore the potentials of libraries as tourist attractions from the aspect of attractiveness of the buildings and from the aspect of the attractiveness of library collections. With this purpose the aim of the paper is to determine attitudes of libraries and tourist boards about the potential of library buildings and collections as tourist attractions. This work is based on the primary research of libraries and tourist boards in the county centres of the Republic of Croatia. Data collection was conducted using the non-representative convenience sampling method. The research instrument was a questionnaire with twelve close ended questions based on Likert five-point rating scale. The questionnaire was sent to 27 libraries and to 12 offices of tourist boards in Croatia. The questionnaire was answered by 19 libraries and 12 tourist boards, representing two types of samples – one made up of libraries, and the other of tourist boards. The results showed that libraries and tourist boards consider library buildings and collections as resources with great potential as tourist attractions and that they should be included in tourist offer. The findings of this paper provide a better understanding of the role of libraries with all their potentials (buildings and collections) as tourist attractions.

Tokić, K., Tokić, I. Tourism potential of libraries. // Tourism : An International Interdisciplinary Journal. 66 (2018) , 4; str. 443-460.

Sažetak: Libraries are usually centres of cultural life especially in small communities and, in tourism, they could become places of cultural interaction between the culture of visitors and

the culture of the local population. By storing spiritual and intellectual works, they testify to the cultural heritage of places and allow access to various works of art, promoting awareness of cultural identity. On the other hand, local communities, through libraries, gain insight into cultural achievements at a global level. Beside their collections, libraries also have a wide range of other resources that could be attractive to tourists. The purpose of this paper was to find out which library resources in the developed tourism region of Croatian Adriatic have the potential to become either tourist attractions or tourism services. In the research a qualitative approach was applied with the purpose of describing, deepening and expanding knowledge of the potential of libraries in tourism. Primary research was applied to gather data on library resources with tourism potential.

Dukić, L., Tomljenović, R., Ateljević, I. **WOOOFing kao novi oblik transformativnog turizma u Hrvatskoj.** // Socijalna ekologija. 27 (2018) , 1; str. 49-69.

Sažetak: Danas je diljem svijeta zamjetan društveni fenomen u kojem putovanja služe kao katalizator kroz koji odgovorni građani nastoje promijeniti sebe i svijet u kojem žive. U ovom radu bit će predstavljen trend WWOOFinga kao specifičnog oblika volonterskog ekoturizma te kao potencijalnog primjera transformativnog oblika turizma u Hrvatskoj. Upotrijebljen metodološki pristup sastojao se od analize literature i podataka dostupnih na web stranici nezavisnih organizacija WWOOFa te dubinskog intervjuiranja domaćina WWOOFa u Hrvatskoj. Istraživanje je pokazalo kako primarnu motivaciju domaćina za uključivanje u WWOOF čini osiguravanje dodatne pomoći na farmi, upoznavanje ljudi i kultura iz različitih dijelova svijeta te širenje znanja o održivom načinu života i organskoj poljoprivredi. Primarnu motivaciju volontera za sudjelovanje u WWOOFingu čini želja za učenjem i aktivnim sudjelovanjem u organskoj proizvodnji i alternativnom načinu života, bijeg od svakodnevnice te potraga za novim i autentičnim iskustvima, mogućnost jeftinijeg načina putovanja i boravka u destinaciji. WWOOFing se u značajnoj mjeri razlikuje od konvencionalnog turizma te pokazuje izrazit transformativni potencijal temeljen na iskustvu radne i kulturne razmjene, izravnom uključivanju u svakodnevnicu domaćina te učenju o organskoj poljoprivredi i održivosti alternativnog načina života.

ZNANSTVENI RADOVI — A2

Kranjčević, J. **Ovlašteni arhitekti i strukovna udruženja u Dalmaciji do 1941.** // Kulturna baština : časopis za pitanja prošlosti splitskoga područja. 42-43 (2017) , str. 207-228.

Sažetak: Predmet ovog rada je odnos ovlaštenih arhitekata i strukovnih udruženja u Dalmaciji od samih početaka do Drugoga svjetskog rata. Za bolje razumijevanje teme u radu ukratko se opisuju građevinske prilike, zatim utvrđuje važeća regulativa za osnivanje strukovnih udruženja inženjera i arhitekata te djelovanje ovlaštenih arhitekata u Dalmaciji. Nakon utvrđivanja važeće regulative za određena razdoblja željelo se utvrditi koji su inženjeri i arhitekti iz Dalmacije bili članovi strukovnih udruženja inženjera i arhitekata te koliko su u njima bili aktivni. Isto tako bilo je potrebno utvrditi gdje su bila sjedišta strukovnih udruženja za područje Dalmacije. U radu se zaključuje da inženjeri i arhitekti iz Dalmacije nisu imali značajnog utjecaja na formiranje i djelovanje strukovnih udruženja. Inženjeri i arhitekti iz Dalmacije bili su aktivniji u Društvu inženjera i arhitekata nego u Komori jer su one bile politički obojane.

Kranjčević, J. **Prilog poznavanju urbanističko-arhitektonskog razvoja Slavenskog Broda 1945.-1955.** // Prilozi za povijest Broda i okolice, knjiga 3 / Andrić, Stanko ; Artuković, Marto ; Skenderović, Robert ; Živaković-Kerže, Zlata (ur.). Slavonski Brod : Hrvatski institut za povijest - Podružnica za povijest Slavonije, rijema i Baranje, (2017), str. 231-252.

Sažetak: Predmet rada su urbanistički planovi i arhitektonski projekti rađeni za Slavonski Brod u prvom desetljeću nakon Drugoga svjetskog rata. S obzirom da se tadašnje "novo društvo" i "novo vrijeme" (socijalizam) željelo, između ostalog, izraziti kroz novu arhitekturu (modernu započetu između dva svjetska rata), cilj rada bio je utvrditi je li tadašnja vlast pridavala značenje urbanističkom planiranju i arhitektonskom projektiranju u ostvarenju društveno-ekonomskih

ciljeva razvoja. Kako bi se donio zaključak bilo je potrebno utvrditi koji su urbanistički planovi i arhitektonski projekti izrađeni te tko su bili njihovi glavni autori. Urbanističke planove, tj. tadašnje regulacijske planove kao i arhitektonske projekte za Slavonski Brod, izrađivali su hrvatski arhitekti školovani u Hrvatskoj ili u inozemstvu. U rješavanju tadašnjih urbanističko-arhitektonskih problema vidljiv je suvremeni pristup odnosno zastupanje načela humanog urbanizma i modernizma započetih između dva svjetska rata. S obzirom da urbanistički planovi i arhitektonski projekti pokazuju visoki stupanj urbanističkog planiranja i projektiranja radom se želi potaknuti promišljanje o nedovoljno prepoznatom i iskorištenom graditeljskom nasljeđu iz pedesetih godina prošlog stoljeća.

Kranjčević, J. TRADITIONAL RURAL GAMES AS A RESOURCE FOR SUSTAINABLE LOCAL DEVELOPMENT // IRNIST STC 18 - Sport Tourism and Local Sustainable Development / Sobry, Claude (ur.). Lille, Francuska : Universite de Lille, (2018), str. 34-35.

Sažetak: According to the conclusions by the Council of the European Union (2014), cultural heritage is a resource for sustainable development planning. Sports-related heritage, if recognized and researched, could be an important instigator (momentum) for the development of tourism (Ramshaw and Gammon, 2005) and sustainable development. Starting from this point of view, this paper examines traditional rural games as heritage, that is, as a resource for sustainable local development planning. Traditional rural games were developed during the spare time of peasants, shepherds, farmers, winemakers and fishermen. They were held in the open and used natural materials or parts of agricultural tools as sports equipment. Their ultimate goals were pleasure and entertainment. Traditional rural games are insufficiently researched as heritage, that is, as a resource for sustainable development planning. They simultaneously represent the heritage of sport, culture and tourism. From the aspect of culture, this type of heritage was neglected in scientific research, being considered part of the "low" culture, especially if compared to the "high" culture – art (Pinson, 2017). It was also neglected from the aspect of sports, mainly due to global approaches to sports issues. Given the century-long tradition of tourism demand, traditional rural games could be also viewed in the tourism heritage context. Traditional rural games as sports, cultural and tourism heritage possess both material and immaterial value. In the current tourism offer of Croatia, traditional rural games are presented in a very unorganized and non-systematic way, without being considered in the context of sustainable local development. Traditional rural games in Croatia are mainly of local significance and local value, which is why they could be considered in the context of sustainable local development. Traditional rural games do not require professional athletes or organizers nor complex sports structures and complex organization systems, whereas participants can be local people, day-visitors or tourists. Unlike global professional sports competitions, rural sports games rely on associations and volunteers and winners do not receive cash prizes but rather a modest material compensation, fun and relaxation. These games can be played by both young and old, male and female, imply spending time outdoors (outdoor activity) and combine nature, sports, competition, personal contribution and fun. The largest portion of the paper examines the relationship between the components of traditional sports games as sports and cultural heritage and sustainable local development. The analysis of components serves as the basis for developing models of reuse of traditional rural games in tourism offer and sustainable local development. The conclusion looks at the relationship between the components of traditional rural games in comparison to sports heritage, cultural heritage and tourism heritage.

Kranjčević, J. Arhitektura vinarija u Hrvatskoj neistražena industrijska baština // VIII. međunarodna konferencija o industrijskoj baštini/ 8th International Conference on Industrial Heritage / Mrak, Iva ; Palinić, Nana (ur.). Rijeka : PROTORPEDO Rijeka ; Udruga za promicanje i očuvanje riječke industrijske baštine, (2018), str. 100-101.

Sažetak: Iako Hrvatska ima dugu tradiciju uzgoja vinove loze i proizvodnje vina nekoliko tisuća godina vrlo je malo rađeno istraživanja o arhitekturi vinarija kao industrijskoj baštini. Arhitektura vezana na proizvodnju vina, između ostalog, može se klasificirati prema različitim vremenskim razdobljima uglavnom zbog primjene tehnologije u proizvodnji a koja značajnim dijelom diktira površinu i volumen arhitekture. Iako se zgrade za industrijsku proizvodnju alkoholnih pića

na prostoru Hrvatske javljaju još krajem 19 stoljeća (Zadar, Zagreb, Split i dr.) glavni dio rada odnosi se na prezentaciju najznačajnijih projektiranih i izvedenih vinarija u Hrvatskoj nakon Drugoga svjetskog rata u Hrvatskoj (Poreč, Osijek, Split, Erdut i dr.) S toga su ciljevi rada: doprinos poznavanju vinarija kao industrijske baštine, afirmacija vinarija kao baštine i afirmacija hrvatskih arhitekata.

Kranjčević, J. Tourism Architecture of the Croatian Adriatic in Austro-Hungarian Monarchy journals // BORDERS AND CROSSINGS TRAVEL WRITING CONFERENCE / Urošević, Nataša (ur.). Pula : Juraj Dobrila Sveučilište u Puli, (2018), str. 77-78.

Sažetak: Tourism architecture is without a doubt an indispensable part of tourism and cultural offer of a destination. In accordance with its purpose, which is to attract as many visitors as possible, tourism architecture must simultaneously meet different interests as well as be specific/unique. What this means is that tourism architecture, in addition to fulfilling its function, should also apply the latest technological solutions, upkeep hygiene standards and have a recognizable design. To identify the condition and the number of tourism architecture facilities on the Croatian Adriatic compared to other parts of the Monarchy at the very beginnings of tourism development, various professional journals published during the Austro-Hungarian Monarchy were analysed. The research has shown that tourism architecture of the Croatian Adriatic was presented in tourism, architectural, medical, entertainment and other journals and that it was designed by architects from Austria, Italy, Czech Republic, Germany, Hungary, Slovenia, Poland and Croatia. Depending on the type of magazine, the focus was on location, blueprints, capacity, services, design, investments, events and so on. Due to the condition of design documents in Croatian archives, these journals presenting tourism architecture of the Croatian Adriatic help us nowadays to learn about designers, designs and events, as well as about the development of tourism, the development of tourism architectural ideas, the shaping of tourism landscape and tourism culture of the time.

Kranjčević, J. Jesu li planirana seoska naselja resurs ekomuzeja? // Uloga ekomuzeja u razvoju lokalnih zajednica - Znanstveno-stručni multidisciplinarni skup / Božić, Nikša (ur.). Zagreb : Hrvatska sekcija ECOVAST (Europsko vijeće za sela i male gradove), (2018), str. 14-15.

Sažetak: Budući je prema urbano – ruralnoj tipologiji EUROSTAT-a 79.1% teritorija Hrvatske karakterizirano kao dominantno ruralno područje, postavlja se pitanje jesu li sva sela u Hrvatskoj nastala spontano ili postoje li i planska sela? Malo je poznato da je značajan broj sela (za sada je poznato njih 230) u Hrvatskoj nastalo planski s određenim ciljem: unaprjeđenja poljoprivredne i šumarske proizvodnje te ribarstva ali i osiguranja transporta poljoprivrednih proizvoda, obnove nakon požara, obnove nakon poplava te obnove nakon klizanja zemljišta. Nažalost brojna su sela nestala zbog poplava, klizišta, ratova ili poraća. Od sredine 18. do sredine 20. stoljeća, današnji prostor Hrvatske bili su u sastavu različitih država (Austro-Ugarske Monarhije, kraljevine Italije, kraljevine Jugoslavije i socijalističke Jugoslavije) te su brojni inženjeri, geodeti, arhitekti, agronomi i dr. s prostora danas različitih država (Austrija, Mađarska, Češka, Hrvatska i dr.) bili angažirani na izradi regulacijskih planova za nova sela. Tako na prostoru Hrvatske postoje "nova sela" koja su regulirana, građena i naseljavana planski sa stanovnicima iz danas različitih europskih država. Do sada planirana sela u Hrvatskoj nisu promatrana kao kulturno dobro te kao naselja koja doprinose specifičnom prostornom identitetu različitosti kulture.

Kranjčević, J. Planirana seoska naselja u krajobrazu Hrvatske - neiskorišteni potencijali za razvoj turizma // 2nd International Landscape Day / Vranek, Jadranka (ur.). Zagreb : Council of Europe, (2018), str. 30-30.

Sažetak: S obzirom da je prema urbano – ruralnoj tipologiji EUROSTAT-a 79,1% teritorija Hrvatske okarakterizirano kao dominantno ruralno područje (Eurostat regional yearbook, 2012), u široj stručnoj javnosti prevladava mišljenje kako su sela u Hrvatskoj nastala spontano i bez ikakvog regulacijskog plana. Najnovija istraživanja ukazuju kako u Hrvatskoj postoji znatan broj planiranih / reguliranih sela (više od 250) koja su uklopljena u krajobraz te doprinose raznolikosti prostora, a time i prostornom identitetu. Iako su razlozi za njihov nastanak različiti (elementarne

nepogode, prirodne katastrofe ili društveno-ekonomski razlozi) njihova prostorna struktura nije prepoznata kao baština, a time nije ni stavljena u funkciju razvoja turizma. Stoga je u turističku ponudu potrebno uključiti i planirana seoska naselja uklopljena u krajobraz kao specifičnost prostora Hrvatske.

Kranjčević, J., Marković Vukadin, I., Bilušić Dumbović, B. Razvoj turizma i turističke suprastrukture Topuskog - prošlost, sadašnjost i budućnost // 200 godina suvremenog lječilišta Topusko / Mosler, Domagoj (ur.). Topusko : Lječilište Topusko, (2018) str. 24-24.

Sažetak: Još krajem 19. stoljeća, zahvaljujući svojstvima geotermalnih voda Topusko se nalazi na popisu europskih lječilišta. Na taj je način osim zdravstvenih funkcija stavljen i u funkciju europskog zdravstvenog turizma. Planiranje razvoja zdravstvenog turizma usko je vezano s prostornim planiranjem te planiranjem turističke infrastrukture / suprastrukture. Stoga se u ovom radu temeljem usporedbe povijesnih (početak 20. stoljeća) i sadašnjih činjenica (početak 21. stoljeća) o turističkoj suprastrukturi želi prepoznati razlike, koje proizlaze iz drugačijeg poimanja prostora i promišljanja razvoja, ali i svratiti pozornost na potencijale razvoja turizma u Topuskom. U svrhu analize kvalitete ponude, analizirane su sljedeće kategorije turističke infrastrukture, suprastrukture i usluga: tehnička infrastruktura, ugostiteljski objekti i usluge, zdravstveni objekti, zdravstvene (medicinske i lječilišne) usluge, sportsko rekreacijski sadržaji, zabavni i kulturni sadržaji i manifestacije/događanja. Slijedom navedene analize, ocijenjeno je stanje razvijenosti, ali i prilike za daljnji razvoj koje leže u mogućnosti kaskadnog korištenja geotermalnih voda s ciljem diversifikacije turističke ponude i jačanja svih dimenzija održivosti. Uska povezanost okolišne održivosti s kvalitetom korištenja prostora, ali i korištenjem suvremenih tehnologija na nenametljiv i inovativan način, posljedično može imati pozitivne indikacije na razvoj drugih djelatnosti te ekonomsku održivost, ali socijalnu održivost kroz porast zadovoljstva posjetitelja, zaposlenika i stanovnika.

Marušić, Z., Sever, I. A contingent valuation of public goods in tourism: estimating the preservation value of bottlenose dolphins in the Cres-Lošinj archipelago. // Book of Abstracts of the ISCCRO - International Statistical Conference in Croatia - Opatija, Croatia, Hrvatsko statističko društvo, 10-11 May 2018, Vol. 2, No. 1, str. 98-98.

Sažetak: Marine habitat degradation raises concerns for the population of vulnerable marine species. A Contingent Valuation Method (CVM) was applied to estimate the value of environmental amenities associated with the preservation of a bottlenose dolphin population that lives in the Cres-Lošinj archipelago in Croatia. As the CVM is based on stated rather than observed behaviour, a comprehensive survey was conducted to estimate willingness to pay (WTP) as well as to identify the main predictors of WTP. The population of interest was nautical tourists having berth/moored in two marinas in the archipelago. A stratified quota sample was used. The data were collected by personal interviews with nautical tourists using a highly structured questionnaire as a survey instrument. Following a detailed description of the bottlenose dolphin preservation scenario, an environmental tax per mooring/berth day was used as a payment vehicle for eliciting the WTP. The survey was conducted in August and September 2016. A total of 210 questionnaires were collected. The nautical tourists were on average willing to pay 1.8 Euro per day in order to better preserve the dolphin population. Application of Tobit regression revealed that loyal nautical guests, i.e. those with more previous visits to the Cres-Lošinj archipelago, those who would like to learn about dolphins, those with a mooring/berth at the island of Lošinj, as well as female guests were willing to pay significantly higher day tax for the dolphin preservation. On the other hand, guests staying longer in the area as well as domestic nautical tourists were willing to pay less.

Sever, I., Verbič, M., Marušić, Z. Modelling heterogeneity in trail users' perception of crowding in a peri-urban nature park. // Book of Abstracts of the ISCCRO - International Statistical Conference in Croatia - Opatija, Croatia, Hrvatsko statističko društvo, 10-11 May 2018, Vol. 2, No. 1, str. 49-49.

Sažetak: Crowding is an important factor that affects visitors' experience in green areas. Existing nature parks and outdoor recreation surveys rely heavily on single-item scales to measure visitors' perception of crowding. However, such scale ignores the complexity of crowding phenomenon, which varies with various social, psychological and situational factors. To deal with this issue, the discrete choice experiment (DCE) and BWS (best-worst scaling) methods were used to simultaneously address various factors that affect trail users' (n=249) preferences and perception of crowding in the Medvednica Nature Park. The results of mixed logit model indicated that crowding on trail is more important characteristic of trail experience than trail condition, intensity of road traffic, forest landscape and educational signage; however, trail users were willing to tolerate relatively high levels of crowding. A significant unobserved preference heterogeneity was found for the very crowded situation on trail. The possible sources of this heterogeneity were investigated within an additional BWS experiment. The occupancy of mountain huts, number of other hikers on the trail and amount of litter along the trail contributed most to the trail users' perception of crowding. However, the latent class analysis identified large heterogeneity in their perception; one group of trail users was more disturbed by the direct social impacts, and other by the secondary impacts of other visitors. Identifying the factors that affect visitors' perception of crowding the most and the heterogeneity in the perception of crowding offers a valuable information to park management in dealing with increased recreation use.

Škorić, S., Mikulić, J., Barišić, P. **CHARACTERISTICS OF SPORT EVENT VISITORS: THE CASE OF EUROBASKET2015** // Sport Tourism and Local Sustainable Development / Sobry, Claude (ur.). Lille : Universite de Lille, 2018. 46-46

Sažetak: Sport events represent an important part of (sport) tourism industry referring to "all journeys that are initiated by the motive of participating in certain sporting events, from national to international competitions" (Bartoluci, 2004:20). The main motive for travel is a certain sporting event, whether the tourists are active (athletes) or passive participants (viewers). A number of researchers studied into various aspects of mostly major sport events. The aim of this paper is to present characteristics of visitors at a major EuroBasket 2015 held in Zagreb, Croatia. For that purpose, a survey was conducted among EuroBasket 2015 visitors using methodology presented in Ivašković (2014). During five days of competitions, in total 767 questionnaires were collected, and 761 were eligible for analysis. The sample consisted of 491 foreign visitors (64, 5%) from 20 countries and the rest were visitors from Croatia. A decision to come was mostly made in the period of one month (40, 8%) or one year (33, 8%) before the competition. Interviewees preferred the company of friends (50, 8%) or family members (26, 8%) and on average visited 3, 5 games. A more detailed analysis of foreign visitors reveals that more than 62% of foreign visitors state that they came to Zagreb exclusively due to EuroBasket 2015, whilst almost 29% of them adjusted their time of visit to EuroBasket 2015. For majority of them (56%) this was not the first time to visit Croatia and almost 80% of interviewees plan to visit again. Their average daily spending for accommodation, city transportation, food and beverage, tickets and other non-games related costs, amounted to just under 60 euros per person.

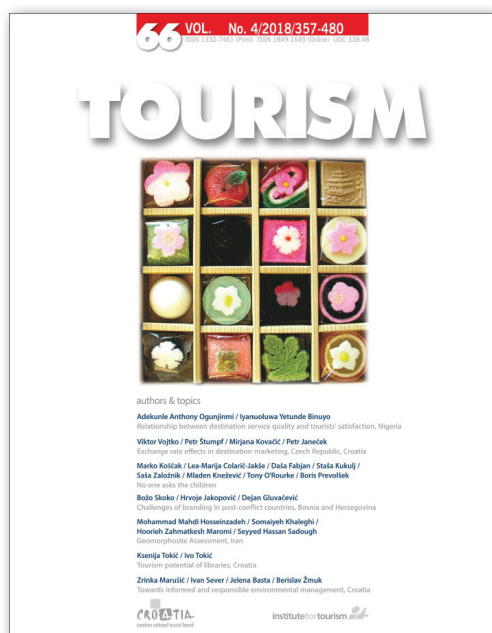
Tokić, K., Tokić, I. **Prema registru knjižničnih turističkih atrakcija** // Arhivi Knjižnice Muzeji 21 / M. Willer i I. Prgin (ur.). Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, (2018), str. 83-100.

Sažetak: Turističku je aktivnost određene zajednice potrebno planirati i provoditi u skladu s lokalnim i nacionalnim planovima razvoja kako bi se postigla najbolja korist za društvo i gospodarstvo. To između ostalog podrazumijeva i diversifikaciju turističke ponude koja se oslanja na raznovrsnost resursa, tradiciju te prirodnu i kulturnu baštinu. Ovaj rad temelji se na diversifikaciji kulturnoga turizma kako bi se u ponudu mogli uključiti novi oblici turizma kao što su literarni i/ili knjižnični turizam. Neki su radovi već ukazali na činjenicu da knjižnice svojim resursima mogu sudjelovati u turističkoj ponudi. U ovom radu ide se korak dalje, predstavljanjem modela za izradu Registra knjižničnih turističkih resursa kao nužne pretpostavke za razvoj knjižničnoga turizma. U Registru će biti zabilježeni svi materijalni i nematerijalni resursi knjižnica koji mogu poslužiti kao osnova za kreiranje novih turističkih proizvoda, događanja, jednom riječju, novih turističkih atrakcija.

4 IZDAVAČKE AKTIVNOSTI I BIBLIOTEKA

IZDAVAČKE AKTIVNOSTI

Izdavačka djelatnost Instituta za turizam u 2018. godini bila je usmjerena na redovito izdavanje engleskog i domaćeg izdanja međunarodnog časopisa **TURIZAM / TOURISM**.

Međunarodni časopis **TURIZAM / TOURISM** je, kao drugi najstariji znanstveno-stručni časopis na svijetu posvećen turizmu u 2018. godini ušao u izdavanje svog **66. volumena**. Uredništvo časopisa **TURIZAM / TOURISM** nastavlja rad na aktivnostima daljnjeg poboljšanja kvalitete časopisa što je zbog velikog broja međunarodnih časopisa u svijetu sve složeniji zadatak. Zbog sve veće prepoznatljivosti časopisa uredništvu pristize i sve veći broj znanstvenih i stručnih radova tako da se prihvaća oko 20% pristiglih radova. U 2018. godini časopis se referirao u **13 međunarodnih baza**, uključujući bazu Scopus i domaću bazu **HRČAK**, te ESCI, Thomson Reuters bazu, čime potvrđuje svoju poziciju relevantnog medija za objavljivanje domaćim i stranim znanstvenicima na području turizma. Kao i do sada uređivačka politika ostaje u velikoj mjeri nepromijenjena tj. međunarodno izdanje koje izlazi na engleskom jeziku objavljuje samo znanstvene radove dok je domaće izdanje časopisa bogatije na području kraćih stručnih priloga, osvrti i novosti. Zbog smanjenog sufinanciranja časopisa od strane suizdavača Hrvatske turističke zajednice, Institut je povećao svoje sufinanciranje, međutim, i uz potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja, potrebno je naći dodatne izvore financiranja kako bi časopis bio još kvalitetniji.

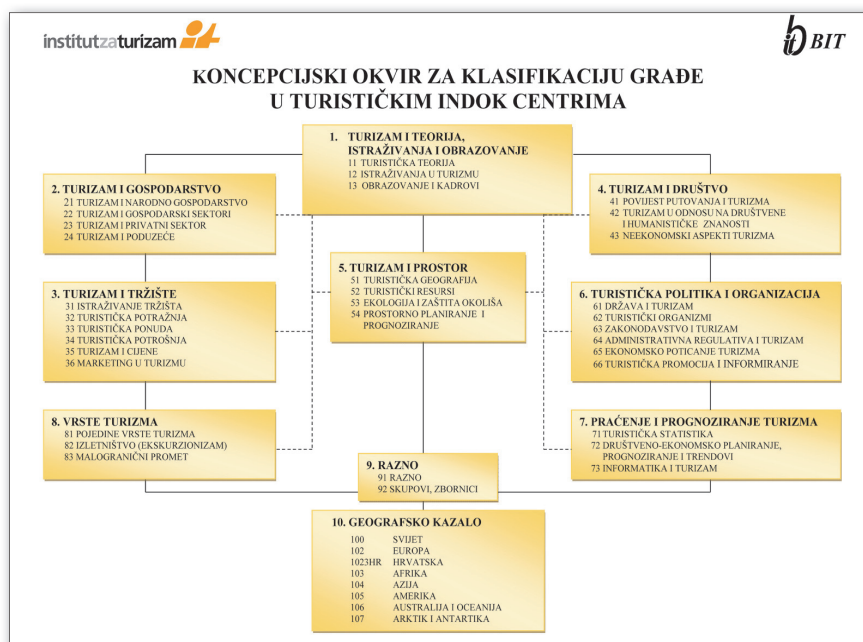
BIBLIOTEKA INSTITUTA ZA TURIZAM

U sastavu Instituta za turizam djeluje Biblioteka Instituta za turizam (BIT) kao informacijska i teorijska podrška interdisciplinarnom pristupu istraživanja fenomena turizma. Osim bibliotečnih djelatnosti u užem smislu, BIT obavlja čitav niz djelatnosti kao što je dokumentacijska djelatnost (briga o evidentiranju, obradi i pohrani produkata IT-a kao što su studije i drugi radovi suradnika IT-a, podrobna sadržajna i analitička obrada dokumenata, časopisa i zbornika), informacijsko-referalna djelatnost (aktivan rad sa suradnicima IT-a i vanjskim korisnicima, pretraživanje i pomoć u pronalaženju informacija, retrospektivna pretraživanja, selektivna diseminacija informacija) te sudjelovanje u izdavačkoj djelatnosti matične ustanove.

Istraživačka i znanstvena djelatnost podrazumijeva rad na dugoročnim projektima izgradnje specijaliziranog centra/ portala za turizam te istraživanje i objavljivanje znanstvenih radova na temu uloge knjižnica u turizmu. U BIT-u se sustavno radi na izgradnji međunarodno relevantne jedinstvene bibliografske baze podataka. Pri tome se koristi specijalna klasifikacijska shema za turizam - KST koja je osmišljena u Institutu za turizam, a koja odražava znanstveni pristup izučavanju fenomena turizma.

Na kraju 2018. godine jedinstvena bibliografska baza podataka broji više od 36.600 bibliografskih jedinica, od čega više od 22.800 članaka objavljenih u časopisima i zbornicima radova sa znanstvenih konferencija. U 2018. godini fond Biblioteke sadrži 6.600 omeđenih publikacija, 12.800 periodičkih publikacija, nešto manje od 1430 naslova studija, a zaprimljene su 93 jedinice omeđenih publikacija, oko 60 naslova periodike i 20 novih naslova studija IT-a.

5 PROJEKTI ZA JAVNI SEKTOR I TURISTIČKO GOSPODARSTVO

Institut za turizam je u 2018. godini izradio niz različitih projekata, najčešće planskih i razvojnih dokumenata za javni sektor i turističko gospodarstvo važnih na međunarodnoj, nacionalnoj kao i na regionalnoj i lokalnoj razini.

Na regionalnoj i lokalnoj razini nastavljena je suradnja sa županijskim i lokalnim turističkim zajednicama u izradi planskih, strateških dokumenata razvoja turizma, uz nekoliko specifičnih projekata kojima se ostvaruje razvoj nekog određenog turističkog proizvoda. Navedenim projektima Institut za turizam **ostvaruje svoj strateški cilj – znanstveno i stručno djelovanje u funkciji razvoja turističkog sektora**. Taj cilj je u 2018. godini proširen i na područje cjeloživotnog obrazovanja u turizmu za djelatnike sustava TZ-a, kao interni projekt Instituta CROSTO - Razvoj, mjerenje i praćenje pokazatelja održivosti razvoja turizma na regionalnoj i lokalnoj razini

LISTA PROJEKATA ZAVRŠENIH U 2018. GODINI

Naziv projekta / Voditelj

O projektu

Istraživanje tržišta, strateškog plana razvoja Ergele Lipik, marketing plana Ergele Lipik, plana upravljanja kulturnim dobrima Ergele Lipik za projekt "Obnova i revitalizacija kulturno povijesnih objekata – kompleks Ergela, Lipik" (broj KK.06.1.1.01.0002-01092017-1)

Voditelj:
Renata Tomljenović

Glavni cilj istraživanja tržišta i planova razvoja, marketinga i upravljanja kulturnom baštinom Ergele Lipik je osmisliti ponudu proizvoda i usluga Ergele Lipik sukladno suvremenim trendovima, s ciljem stvaranja preduvjeta za koordiniran i sustavan razvoj Ergele, dugoročnu održivost njezinog poslovanja, jasno tržišno pozicioniranje kao i zaštitu i promociju vrijednosti kulturne baštine Ergele.

Projekt se sastoji od istraživanja potražnje za proizvodima konjičkog turizma, primarno u segmentu ljubitelja konja/životinja kroz sekundarna istraživanja te analizu primjera dobre prakse; Strategije razvoja Ergele Lipik koja je postavila okvir za razvoj proizvoda i doživljaja Ergele Lipik te dispoziciju planiranih sadržaja na osnovu resursne osnove te tržišnih trendova, kako bi se (po revitalizaciji Ergele) osigurala dugoročna održivost poslovanja. Marketing plan je potom osmislio tržišno pozicioniranje, koncept brendiranja i sustav turističkih proizvoda. Konačno, Plan upravljanja kulturnim dobrom osigurava njegovu održivost kao mjesta koje pruža jedinstveno iskustvo svim korisnicima, a istovremeno doprinosi razvoju lokalne zajednice.

Studija predizvodljivosti za određivanje lokacije kongresnog centra "Zagreb"

Voditelj:
Hrvoje Carić

Jedan od prvih koraka pripreme izgradnje Kongresnog centra je razmatranje odabranih lokacija za gradnju. Tema odabira lokacije kongresnog centra već je više desetljeća aktualna u Gradu a u ovom dokumentu se za izgradnju kongresnog centra razmatraju dvije lokacije: Zagrebački velesajam (lokacija A) i blok Pierottijeva – Jukićeva – Savska – Kršnjavoga (lokacija B). U ovom dokumentu analizira zatečeno stanje razmatranih dosadašnjih lokacija i pripadajućih sadržaja, važeće prostorno planske dokumentacije, postojeće arhivske građe i dostupne relevantne literature. Vrednovanje prostorno-prometnih elemenata; donošenje odluke o prednosti jedne od dviju ponuđenih lokacija podrazumijeva postupak koji počinje od definiranja problema izbora optimalne lokacije novog kongresnog centra u urbanom prostoru i na prometnoj mreži Grada Zagreba, generiranje varijanti rješenja problema, te vrednovanje i rangiranje rješenja. Za pomoć pri izboru rješenja za složene probleme, kao što su zadaci vezani uz izbor optimalnih rješenja vezanih uz prostorno-prometne probleme primijenila se metode višekriterijske analize.

**TOMAS
Nautika Jahting 2017.**Voditelj:
Zrinka Marušić

Glavni cilj istraživanja TOMAS NAUTIKA Jahting 2017. je dobivanje pouzdanih i aktualnih, osnovnih kvalitativnih i kvantitativnih informacija o turističkoj potražnji i potrošnji gostiju nautičara, prijeko potrebnih za vođenje uspješne turističke politike. Osim utvrđivanja profila nautičara koji posjećuju hrvatske obalne i otočne destinacije u ljetu 2017. godine i procjene njihovog zadovoljstva i potrošnje, istraživanje omogućuje i uvid u glavne trendove međunarodne i domaće nautičke (jahting) turističke potražnje u Hrvatskoj, kao i usporedbu nautičke (jahting) sa stacionarnom ljetnom turističkom potražnjom u obalnim županijama.

Istraživanje TOMAS NAUTIKA Jahting 2017. ili, punim nazivom, "Stavovi i potrošnja nautičara u Hrvatskoj" je primarno istraživanje temeljeno na prikupljanju podataka izravno od gostiju-nautičara. Provođeno je kontinuirano od 2001. godine, a u ljetu 2017. provedeno je peti put (2001., 2004., 2007., 2012. i 2017.), i to uz potporu Ministarstva turizma Republike Hrvatske i u okviru izrade projekta Satelitski račun turizma RH za 2016. godinu: Razvoj statističke osnove i procjena unutarnje turističke potrošnje. Metode provođenja istraživanja TOMAS NAUTIKA Jahting 2017. temelje se na općim metodama istraživanja TOMAS prilagođenim segmentu nautičke potražnje i predstavljaju preduvjet dobivanja pouzdanih i reprezentativnih procjena obilježja nautičke potražnje u Hrvatskoj.

Sadržaj istraživanja TOMAS NAUTIKA Jahting 2017. obuhvaća: sociodemografski profil nautičara, glavna obilježja plovidbe i boravka u marinama i lukama otvorenim za javni promet, aktivnosti nautičara za vrijeme plovidbe i boravka u destinacijama na kopnu i otocima, izdatke nautičara i strukturu izdataka, glavne prednosti i slabosti nautičke i ukupne hrvatske turističke ponude te ocjenu konkurentnosti nautičke i ukupne hrvatske turističke ponude u odnosu na konkurentne inozemne nautičke destinacije.

Strukturirani upitnik, kao instrument prikupljanja podataka, je preveden na jedanaest jezika. Podaci su se od ispitanika-nautičara prikupljali osobnim intervjuom uz pomoć prijenosnih računala (CAPI). U istraživanju se koristio stratificirani slučajni uzorak, a stratumi su bili: vlasništvo plovila, mjeseci i zemlje porijekla nautičara. U 2017. godini istraživanje je provedeno na uzorku od 1.666 nautičara iz 14 glavnih emitivnih zemalja, od srpnja do listopada 2017., u 25 marina i 8 luka otvorenih za javni promet.

Rezultati istraživanja objavljeni su u istoimenoj e-knjizi u izdanju Instituta za turizam. U knjizi su, osim opisa metoda istraživanja, glavnih rezultata i promjena u odnosu na 2012. godinu, u tablicama, na hrvatskom i engleskom jeziku, prikazana sva obilježja potražnje u 2017. godini prema vlasništvu plovila, zemlji porijekla nautičara (posebno za nautičare u čarteru i sve ostale) te prema dužini plovila.

**Glavni plan turizma
Splitsko-dalmatinske
županije (2017. - 2027.)
sa strateškim i operativnim
planom marketinga turizma
SDŽ**Voditelj:
Renata Tomljenović

Ključni ciljevi ovog projekta su planirati razvoj turizma u narednom desetogodišnjem razdoblju na principima društvene, ekonomske i okolišne održivosti koji će doprinijeti unapređenju kvalitete života i blagostanja stanovnika županije, kroz uspostavljanje ravnoteže između ekonomskih koristi, uvažavanja i poštovanja lokalnog načina života, kulture i tradicije te očuvanja prirodnih i kulturnih resursa županije.

Ovaj je plan obuhvatio: analizu postojećeg stanja kao polazište za planiranje daljnjeg razvoja; strateški okvir uključujući razvojna načela, viziju, ciljeve i koncept turističkog razvoja; operativne razvojne strategije kojima su se definirali prioritetni projekti, mjere i aktivnosti; strategiju razvoja proizvoda; strateški i operativni marketing plan te akcijski plan za prve tri godine provedbe plana detaljno te, okvirno, za cijelo plansko razdoblje.

<p>Edukacijski seminari za Poduzetnički centar Pleternica</p> <p>Voditelj: Snježana Boranić Živoder</p>	<p>Cilj projekta je bila edukacija za potrebe destinacijskog menadžmenta.</p> <p>Kroz projekt se educiralo polaznike o glavnim trendovima u turizmu, razvoju turističkog proizvoda, ključnim postavkama održivog turizma te osnovama komunikacije s turističkim tržištem kroz klasične i suvremene medije.</p>
<p>Edukacijski seminari za Kulturo informativni centar Tomislavgrad, BiH</p> <p>Voditelj: Snježana Boranić Živoder</p>	<p>Cilj projekta je bila edukacija za potrebe destinacijskog menadžmenta</p> <p>Kroz projekt se educiralo polaznike o glavnim trendovima u turizmu, razvoju turističkog proizvoda, ključnim postavkama održivog turizma te osnovama komunikacije s turističkim tržištem kroz klasične i suvremene medije.</p>
<p>Strateški marketinški plan i Studije turističke analize u okviru projekta integrirani projekt revitalizacije Guvernerove palače i Nugentove kuće u Rijeci (KK.06.1.1.01.0037)</p> <p>Voditelj: Sanda Ćorak</p>	<p>U Uvodu se navode pristup izradi plana kao i ciljevi i struktura dokumenta. Plan započinje s analizom dionika i relevantnih planskih dokumenata da bi se potom načinila analiza postojećeg stanja u kojoj se prikazuje i analiza turističke i procjena potražnje lokalnog stanovništva kao i analiza relevantnih turističkih trendova. Nakon analize primjera dobre prakse (izabranih 6 uspješnih muzeja) i detektiranih faktora uspjeha muzeja izrađena je Strategija marketinga (analiza prednosti i slabosti, marketinška vizija, ciljevi marketinga i ciljna tržišta). Važno poglavlje dokumenta je Strategija tržišnog pozicioniranja kao i komunikacijska strategija, a dokument završava s Akcijskim planom u kome su jasno naznačeni svi koraci koje muzej mora poduzeti kako bi ostvario svoje glavne ciljeve, a to su postizanje veće prepoznatljivosti, povećanje broja posjetitelja kao i povećanje udjela vlastitih prihoda u ukupnima.</p>
<p>Prognostički model – Projekcija srednjoročnog turističkog prometa u RH 2018. – 2022.</p> <p>Voditelj: Ivan Kožić</p>	<p>Cilj projekta je bila konstrukcija prognostičkog modela za prognoziranje kretanja fizičkog turističkog prometa u srednjem roku. Polazeći od hipoteze da fizički turistički promet u srednjem roku ovisi, kako o samoj turističkoj potražnji, tako i o razvoju smještajnog kapaciteta te kretanju sezonalnosti turizma, u okviru projekta su konstruirana tri univarijatna prognostička modela. Temeljem Box-Jenkins pristupa konstruiran je jedan ARIMA model za prognoziranje kretanja turističke potražnje, zatim jedan ARIMA model za prognoziranje kretanja smještajnog kapaciteta te jedan ARIMA model za prognoziranje kretanja sezonalnosti. Outputi sva tri modela su potom podvrgnuti metodi linearnog matematičkog programiranja sa svrhom dobivanja pondera za ekstrapolaciju petogodišnje prognoze dinamike fizičkog prometa turista u Hrvatskoj.</p>
<p>Percepcija Hrvatske kao destinacije zdravstvenog turizma na tržištu posrednika</p> <p>Voditelj: Neda Telišman Košuta</p>	<p>Cilj projekta je bio istražiti stavove o percepciji i prilikama Hrvatske kao destinacije zdravstvenog turizma među specijaliziranim posrednicima na odabranim inozemnim i domaćem tržištu te među domaćim ponuđačima zdravstveno-turističkih usluga.</p> <p>Istraživanje percepcije Hrvatske kao zdravstveno-turističke destinacije temeljeno je na 24 dubinska intervjua, od čega 12 s facilitatorima/agencijama na inozemnim tržištima (V. Britanija, Njemačka, Italija i Rusija) te 12 s domaćim agencijama i ponuđačima usluga. Istraživanjem je utvrđeno da je Hrvatska uglavnom prepoznatljiva i pozitivno percipirana odmorišna destinacija na promatranim tržištima. Izuzetak predstavlja Velika Britanija gdje, međutim, imidž Hrvatske kontinuirano jača. Istovremeno, Hrvatska nije prepoznatljiva kao destinacija zdravstvenog turizma i to ne samo krajnjim korisnicima, već i facilitatorima/agencijama koji, većim dijelom, nemaju uvid u hrvatsku ponudu. Iznimka je prepoznatljivost Hrvatske na tržištu Italije, ali isključivo kao destinacije dentalnog turizma. Međutim, facilitatori/agencije koje već rade s hrvatskim partnerima prepoznaju more, talasoterapiju i naročito naftalan kao ključne razlikovne attribute Hrvatske. Facilitatori/agencije smatraju ključnim 'faktorima uspjeha' Hrvatske u zdravstvenom turizmu: geografski položaj i dostupnost, kulturološku pripadnost Europi i članstvo u EU, osobnu sigurnost, kvalitetu zdravstvenih usluga uz dobru vrijednost za novac, poznavanje stranih jezika, očuvanu prirodu i more.</p>

Strategija razvoja turizma grada Solina 2018. – 2025.Voditelj:
Katarina Miličević

Cilj Strategije razvoja turizma grada Solina 2018. – 2025. je definiranje vizije i ciljeva budućeg turističkog razvoja. Strategijom se stvorio okvir za razvoj turizma koji će biti podloga za djelovanje svih interesnih skupina. Pri izradi Strategije korišteni su svi uobičajeni metodološki, istraživački, analitički i interpretacijski postupci planiranja razvoja turizma destinacije. Provedenim analizama zaključeno je da grad Solin ima iznimno vrijednu resursnu osnovu koja je preduvjet za unaprjeđenje postojećih i razvoj novih i inovativnih turističkih proizvoda. Definirana vizija turističkog razvoja grada Solina temelji se na vrijednom povijesnom naslijeđu koje se manifestira kroz jedinstveno arheološko nalazište i kulturno-povijesnu baštinu, a pri njezinom definiranju poštivani su principi održivog razvoja turizma i potreba da razvoj turizma bude u funkciji podizanja razine životnog standarda svih stanovnika grada Solina. Glavni strateški ciljevi definirani u Strategiji su: (i) podizanje kvalitete cjelovitog destinacijskog proizvoda, (ii) unaprjeđenje postojećih i razvoj novih turističkih proizvoda, (iii) stvaranje poticajnog razvojnog okruženja, (iv) aktivno i odgovorno upravljanje prostorom i turističkim resursima, (v) podizanje razine životnog standarda stanovništva Solina kroz turističke aktivnosti.

Prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja grada ZagrebaVoditelj:
Jasenka Kranjčević

Cilj studije bio je temeljem analize i valorizacije različitih vrsta čimbenika a koji su utjecali na formiranje prostornog identiteta naselja (prostorno - arhitektonski, krajolični, gospodarski, gospodarsko - poljoprivredni, turistički te kulturna i prirodna baština kao i centralne i javne funkcije) odrediti kriterije i smjernice za očuvanje i unaprjeđenja prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba.

Izrada Studije odvijala se u 3 osnovne etape:

A – Pregled, analiza i sinteza relevantnih dokumenata na europskoj, nacionalnoj i razni Grada Zagreba te znanstvene i stručne literature iz područja prostornog identiteta naselja sa svrhom utvrđivanja trendova u svijetu i Europi te da li ih Hrvatska i Grad Zagreb prate.

B – Analiza čimbenika koji utječu na formiranje prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba i obilazak terena uz utvrđivanja stupnja njegove transformacije po naseljima.

C- Utvrđivanje kriterija i smjernica za očuvanje i unaprjeđenja prostornog identiteta suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba. Zbog svoje jedinstvenosti i prepoznatljivosti prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba predstavlja važan segment identiteta ne samo Grada Zagreba već i Republike Hrvatske. Budući se prostorni identitet najviše prepoznaje kroz sliku naselja, u želji za njegovim očuvanjem i unaprjeđenjem, predložena je detaljnija razrada urbano - ruralnih pravila prema krajobraznim tipovima / područjima.

Studija opteretnih (nosivih) kapaciteta na području Splitsko-dalmatinske županijeVoditelj:
Zrinka Marušić

Cilj istraživanja je istražiti i definirati održivi turistički prihvatni kapacitet temeljeći se na prepoznavanju ključnih ograničenja ili 'uskih grla' daljnjeg rasta turističkog prometa na području Splitsko-dalmatinske županije u određenom vremenu, uvažavajući sadašnje stanje turističkog proizvoda, postojeće tehnologije i upravljanje. Pri tome je ključno utvrditi maksimalni održivi prihvatni kapacitet u vrhu glavne turističke sezone, odnosno u srpnju i kolovozu, kada su pritisci na prostor najveći.

U ovoj se Studiji koncept održivog prihvatnog kapaciteta temelji na prepoznavanju ključnih ograničenja ili 'uskih grla' daljnjeg rasta turističkog prometa na određenom području u određenom vremenu, uvažavajući sadašnje stanje turističkog proizvoda, postojeće tehnologije i upravljanje. Pri tome se utvrđuje maksimalni održivi prihvatni kapacitet u vrhu glavne turističke sezone, odnosno u srpnju i kolovozu, kada su pritisci na prostor najveći. Prihvatni kapacitet procjenjuje se kroz razradu ključnih pokazatelja (indikatora) stanja u prostoru bitnih za razvoj turizma. Nepromjenjivi pokazatelji koji se trebaju uzeti u obzir kao polazišna osnova svakog budućeg razvoja turizma su prostorne i ekološke komponente prihvatnog kapaciteta. Promjenjivi pokazatelji, oni na koje se može u većoj ili manjoj mjeri utjecati, uključuju komunalnu i prometnu infrastrukturu te socio-kulturnu i političko-ekonomsku komponentu.

Procjena održivog prihvatnog kapaciteta rađena je na razini sedam zona/klastera: grad Split, Splitska rivijera, Makarska rivijera, otoci Brač, Hvar i Vis te Dalmatinska zagora. Procjena prihvatnog kapaciteta temeljena je na podacima prikupljenim iz postojećih i dostupnih izvora, neposredno ili posebnim obradama, na provedenim primarnim istraživanjima (istraživanje stavova lokalnog stanovništva na uzorku od 1.500 ispitanika i jedinica lokalne samouprave na uzorku od 12 gradova i 25 općina) te na dubinskim intervjuima s dionicima turističkog razvoja i promatranju/snimanju područja Županije iz zraka u vrhu turističke sezone.

U studiji su, osim procjene održivog prihvatnog kapaciteta temeljene na analizi brojnih indikatora održivog razvoja na razini klastera, posebno za razdoblje glavne sezone i izvansezonsko razdoblje, dane i smjernice i potencijali za razvoj prema klasterima.

Analiza poslovanja turističkih agencija i turopredatora u razdoblju 2007. – 2017. godine

Voditelj:
Sanda Ćorak

Turističke agencije su važan posrednički činitelj suvremenog turizma. One aktivno pridone postizanju strateških ciljeva razvoja hrvatskog turizma. Zadatak je ovoga projekta bio da analizira fizičke i financijske pokazatelje poslovanja turističkih agencija u Hrvatskoj.

Analiza je pokazala da je čak 99% turističkih agencija u skupini mikro i malih poduzetnika. U toj skupini gotovo 80% ukupnog broja zaposlenih ostvaruje i 80% ukupnih prihoda. Njihovo poslovanje obilježava izrazito niska kapitalna i visoka radna intenzivnost te vrlo kratak životni ciklus proizvoda koji su usmjereni ka cjenovno manje elastičnoj potražnji. Stoga je potrebno definirati posebne mjere potpora koje će biti usmjerene na podizanje konkurentskih sposobnosti u stvaranju proizvoda izrazito visoke dodane vrijednosti. Kod agencija koje zapošljavaju više od 50 zaposlenih – mjere turističke politike moraju biti usmjerene prema povećanju troškovne efikasnosti.

Analiza završava sa zaključkom o potrebi formulacije nacionalnog akcijskog plana radi brojnih izazova u kreiranju i provedbi učinkovitih mjera turističke politike usmjerenih prema turističkim agencijama.

Plan upravljanja za rutu kulturnog turizma "Voda – moćna stvarateljica povijesti"

Voditelj:
Renata Tomljenović

Šibensko-kninska županija uspostavila je kulturnu rutu Voda - moćna stvarateljica povijest koja povezuje desetak lokaliteta u I oko rijeke Krke kroz temu vode, s ciljem turističke i ekonomske revitalizacije zaleđa. Cilj plana upravljanja rutom bio je uspostaviti učinkovito upravljanje i promociju te osigurati njezinu dugotrajnu održivost. Plan obuhvaća analizu stanja, strategiju upravljanja, prijedlog upravljačke strukture, marketinške i komunikacijske aktivnosti te akcijski plan.

Kulturna ruta obuhvaća šest lokacija s ukupno dvadeset i šest kulturnih lokaliteta, uključujući dva pod zaštitom UNESCO-a. Svi lokaliteti posjeduju osnovnu infrastrukturu za posjete. Glavni dionici rute su TZ županije, Muzej Grada Šibenika, Grad Vodice i NP Krka, uz pomoć mreže od tridesetak javnih institucija i privatnih poduzetnika. Temeljem analize situacije sažete kroz SWOT matricu, definirana je vizija kojom se ruta pozicionira kao regionalno turistička atrakcija u funkciji ravnomjernijeg turističkog, ekonomskog i društvenog razvoja, dugoročno održiva kroz kontinuirano prilagođavanje tržišnim trendovima i aspiracijama dionika. Četiri su strateška cilja: 1) unaprijediti kvalitetu doživljaja za posjetitelje, 2) uvesti rutu na tržište, 3) unaprijediti postojeće i razviti nove atrakcije i 4) izgraditi kapacitete za upravljanje rutom. Za upravljanje rutom predloženo je osnivanje udruge ili partnerstva dionika uz administrativnu podršku županijske uprave. Plan komunikacije definirao je aktivnosti za komunikaciju prema krajnjem tržištu, B2B komunikaciju i komunikaciju internoj javnosti.

Analiza turističkog tržišta, turističke resursne osnove i SWOT analiza dostignutog stupnja razvoja turizma za područje Imotske Krajine

Voditelj:
Ivo Kunst

Analiza turističkog tržišta, turističke resursne osnove i SWOT analiza dostignutog stupnja razvoja turizma za područje Imotske Krajine godine treba predstavljati jedan od ključnih dokumenata za koordinaciju i upravljanje aktivnostima različitih gospodarskih i društvenih subjekata uključenih u razvoj integralnog turističkog proizvoda na području Imotske krajine u sljedećih desetak godina. U tom smislu, posebno valja izdvojiti sljedeća dva, međusobno povezana cilja: (i) bolja valorizacija turističkih potencijala projektnog područja u funkciji postupnog povećanja blagostanja stanovništva te (ii) identifikacija snaga na kojima valja kapitalizirati i slabosti koje valja neutralizirati.

Polazeći od stupnja gospodarskog i turističkog razvoja Imotske krajine, inventarizacije i valorizacije turističke resursno-atraksijske osnove i globalnih kretanja na turističkom tržištu na kojima bi cijeli turizam na području Imotske krajine dugoročno mogao kapitalizirati, izvršena je SWOT analiza iz koje su izvedene ključne strateške prednosti na koje bi dionici turističkog razvoja ovog područja dugoročno trebali igrati, odnosno strateški nedostaci koje bi valjalo minimizirati u dolazećem razdoblju.

Vizija, ciljevi i koncepcija razvoja turizma Imotske krajine s planom podizanja konkurentnosti

Voditelj:
Ivo Kunst

Riječ je o dokumentu koji treba predstavljati osnovni regulatorni okvir za koordinaciju i upravljanje aktivnostima različitih gospodarskih i društvenih subjekata uključenih u razvoj integralnog turističkog proizvoda Imotske krajine kao turističke destinacije u sljedećih desetak godina. U tom smislu, posebno valja izdvojiti sljedeća dva, međusobno povezana cilja: (i) bolja valorizacija turističkih potencijala projektnog područja u funkciji postupnog povećanja blagostanja stanovništva te (ii) identifikacija onih turističkih proizvoda za koji cijelo projektno područje ima najviše šanse za uspješnu komercijalizaciju.

Polazeći od SWOT analize, izvedene su ključne strateške prednosti na koje bi dionici turističkog razvoja Imotske krajine dugoročno trebali igrati, odnosno strateški nedostaci koje bi valjalo minimizirati u dolazećem razdoblju.

Nadalje, SWOT analiza je poslužila i kao dobra podloga za definiranje koncepcije razvoja turizma cijelog projektnog područja i to kako njegovog prostornog i tematskog, tako i vremenskog i prostornog aspekta. Operacionalizacija predložene razvojne koncepcije kroz fazni razvoj određenog broja projekata podizanja destinacijske konkurentnosti, ali i sustavno provođenje preporučenih aktivnosti u sferi operativnog marketinga trebala bi na cijelom prostoru obuhvata projekta osigurati postupan, međusobno koordiniran, a time i dugoročno održiv razvoj turističke aktivnosti.

Strategija razvoja turizma Općine Pirovac

Voditelj:
Snježana Boranić Živoder

Naručitelj studije je Turistička zajednica općine Pirovac. Studija polazi od analize postojećeg stanja u kojoj se sagledavaju ključna obilježja prostora i infrastrukture, resursi i atrakcije te turistička kretanja i promocijske aktivnosti. Potom se iznosi SWOT analiza te predlažu vizija i ciljevi razvoja. Kao ključna prednost destinacije prepoznata je njegova lokacija i blizina nacionalnih parkova, parka prirode i UNESCO atrakcija. U studiji se daje prostorna koncepcija razvoja, marketinške smjernice te se završava akcijskim planom u kojem se razrađuju projekti za buduće razdoblje.

Master plan razvoja turizma u Dolini kardinala

Voditelj:
Snježana Boranić Živoder

Naručitelj studije Master plan za razvoj turizma u Dolini kardinala je bila Zagrebačka županija. Općina Krašić zadnjih godina bilježi stalni rast posjetitelja, posebno s proglašenjem bl. Alojzija Stepinca svetim. Destinacija je u svojoj inicijalnoj fazi turističkog razvoja i ovih se dokumentom definiraju ciljevi i vizija razvoja, prostorno-programska koncepcija razvoja te smjernice za razvoj marketinških aktivnosti. Posebno se obrađuje pitanje prometa, koje u ovome trenutku predstavlja jedno od ograničenja razvoja, pa studija obuhvaća i idejna rješenja cestovne prometne infrastrukture i prometa u mirovanju.

Priručnik za mjerenje i praćenje održivosti "Turizma za destinacije"Voditelj:
Izidora Marković Vukadin

Kako bi se usmjerilo očuvanje i unaprjeđenje održivog razvoja turizma na lokalnoj razini, a u skladu sa svjetskim i europskim trendovima i listama pokazatelja, osnovni cilj dokumenta je kreirati priručnik za mjerenje i kontinuirano praćenje stanja održivosti turizma za destinacije.

S obzirom na trend informiranog upravljanja i polazeći od aktualnog razvojnog trenutka hrvatskog turizma kao i činjenice da se sustavno mjerenje pokazatelja održivosti turizma u Republici Hrvatskoj nalazi u početnoj fazi razvoja, jedan od ciljeva ovog dokumenta je povećanje ukupnog broja destinacija koji je uključen u proces mjerenja. Navedeno će osigurati vremensku i prostornu usporedivost stanja održivosti, unaprjeđenje metodologije mjerenja i bazu podataka koja ima funkciju u informiranom upravljanju, ali i utvrđivanju nosivog kapaciteta destinacije.

Sukladno tome, ovim dokumentom definirane smjernice za:

- Određivanje zajedničke metodologije prikupljanja primarnih podataka
- Unificiranje sustava prikupljanja sekundarnih podataka i izračuna pokazatelja
- Kreiranje jasnog procesa uspostave lokalnog opservatorija po koracima
- Kreiranje unificiranog sustava izvještavanja
- Utvrđivanje procesa određivanja specifičnih pokazatelja za destinacije.

Satelitski račun turizma RH za 2016. godinu te izračun neizravnih i ukupnih učinaka turizmaVoditelj:
Neven ivandić

Satelitski račun turizma sustav je koji kroz koncepte, klasifikacije, definicije, tablice i agregate omogućava međunarodno harmonizirano mjerenje ekonomskih učinaka turizma na nacionalno gospodarstvo na godišnjoj osnovi. Dokument predstavlja sintezu svih provedenih istraživanja i izrađenih izvještaja u okviru realizacije projekta "Satelitski račun turizma RH za 2016. godinu te izračun neizravnih i ukupnih učinaka turizma" tijekom 2018. godine, a time se nadovezuje i na rezultate istraživanja provedenih u okviru projekta "Satelitski račun turizma RH za 2016. godinu: Razvoj statističke osnove i procjena unutarnje turističke potrošnje" koji je Institut za turizam realizirao tijekom 2017. godine za potrebe Ministarstva turizma.

Istraživanje je za 2016. godinu obuhvatilo:

- Izračun turističkih izdataka i potrošnje
- Procjenu proizvodnje turističkih i ostalih djelatnosti
- Izračun turističkih makroagregata
- Zaposlenost u turističkim djelatnostima
- Izračun neizravnih i ukupnih učinaka turizma
- Međunarodne usporedbe
- Preporuke za daljnja istraživanja.

Brendiranje Vukovarsko-srijemske županije kao prepoznatljive turističke destinacijeVoditelj:
Snježana Boranić Živoder

U studiji se polazi od analize ponude i potražnje te marketinških aktivnosti. Provedeno je primarno istraživanje s ciljem dobivanja uvida u percepcije i stavove Zagrepčana o Vukovarsko-srijemskoj županiji. Detaljno je obrađena resursna i atrakcijska osnova, te je analizirana konkurencija. Izdvojeni su ključni atributi jedinstvenosti te su kao posebna obilježja prepoznata tisućljetne hrastove šume, rijeke i plodne ravnice te tisućljetna civilizacija, stari narodi, memorijalni Vukovar. U projektu se obrađuje implementacija brenda kroz razvoj proizvoda te kroz promocijske aktivnosti. Studija završava planom aktivnosti.

**Akcijski plan
razvoja turizma
Imotske krajine
(2018. – 2025.)**

Voditelj:
Ivo Kunst

Projekt je imao za cilj definirati ključne projekte, mjere i/ili aktivnosti u funkciji oživotvorenja vizije i koncepcije razvoja turizma na području Imotske krajine te utvrditi njihove prioritete i nositelje.

Aktivnosti, projekti i/ili programi sadržani u ovom dokumentu imaju za cilj otkloniti identificirane slabosti i/ili nedostatke koji ograničavaju ne samo dinamičniji, već i društveno odgovorniji turistički razvoj na području Imotske krajine. Drugim riječima, ovim se dokumentom prepoznaju prioritetni zadaci na kojima se različiti dionici turističkog razvoja Imotske krajine moraju angažirati kako bi se stvorili temeljni preduvjeti za dugoročno održivo povećanje kvalitete života/društvenog blagostanja lokalnih žitelja.

6 AKTIVNOSTI POPULARIZACIJE ZNANSTVENOG RADA

Jedan od strateških ciljeva Instituta za turizam je **znanstveno i stručno djelovanje u funkciji razvoja turističkog sektora**, a ostvaruje se različitim **aktivnostima popularizacije znanstvenog rada**.

Institut kontinuirano povećava broj aktivnosti kojima na različit način popularizira istraživački i znanstveni rad i kojima rezultate tog rada prenosi općoj i stručnoj javnosti. U 2018. godini održano je čak 18 različitih prezentacija, radionica i predavanja; priređene su dvije izložbe. Uz to su znanstvenici Instituta prisustvovali na 16 konferencija na kojima su prezentirali svoje radove, a putem medija obračali su se javnosti (17 nastupa na TV-u i u radijskim emisijama), te 66 članaka u tisku objavljeno je uz korištenje rezultata istraživačkog tima Instituta.

Znanstvenici u Institutu članovi su i brojnih stručnih povjerenstava pri Ministarstvu znanosti i obrazovanja, Ministarstvu zaštite okoliša i prirode, Ministarstvu turizma, Ministarstvu gospodarstva i različitim obrazovanim institucijama čime je Institutu omogućeno da sudjeluje u kreiranju javnih politika u turizmu:

- Damir Krešić, član Vijeća za gospodarska pitanja Predsjednice Republike Hrvatske
- Renata Tomljenović, član Savjetodavnog odbora Istraživačkog centra za turizam, održivost i dobro stanje CinTurs Sveučilišta Algarve od 2018.
- Jasenka Kranjčević, član organizacijskog i programskog odbora na 4. Međunarodnom kongresu o ruralnom turizmu, 18.2.2018.
- Renata Tomljenović, Sanda Čorak, član i zamjenik člana Tematske radne skupine za turizam i kreativno društvo za potrebe izrade nacionalne razvojne strategije do 2030 godine, 02.05.2018.
- Damir Krešić, Sanda Čorak, član i zamjenik člana Radne skupine za izradu Zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, Zakona o boravišnoj pristojbi i Izmjena zakona o članarinama u turističkim zajednicama, 19.9.2018.
- Izidora Marković Vukadin, Hrvoje Carić, član i zamjenik člana Radne grupe za provedbu Akcijskog plana razvoja zelenog turizma – unapređenje okolišne održivosti turizma i unapređenje turističkog vrednovanja prirodne baštine, 6.11.2018.
- Hrvoje Carić, član Odbora za UNESCO-v program “Čovjek i biosfera”, 24.9.2018.
- Zoran Klarić, član Koordinacijskog tijela za cikloturizam pri Ministarstvu turizma.

Radionice/ prezentacije/ okrugli stolovi/ predavanja i pozvana predavanja

1. Tomljenović, R., prezentacija projekta ROOMS TO VET - Stručno usavršavanje i profesionalizacija pružatelja usluga obiteljskog smještaja, 4. Forum obiteljskog smještaja, Zagreb, 3.2.2018.
2. Kranjčević, J., Institut za turizam pridružio se obilježavanju Svjetskog dana voda na Filozofskom fakultetu predavanjem dr. sc. Jasenke Kranjčević “Turizam u Regionalnom parku Mura Drava”, Zagreb, 22.3.2018.
3. Carić, H., znanstvena tribina ‘Grad na kružnom putovanju’, prezentacija na temu: Ekološki otisak cruising turizma i vezani rizici po ljudsko zdravlje i ekonomiju, Dubrovnik, 18.4.2018.
4. Krešić, D., X. Rasprave o turizmu na temu “Utjecaj turizma na gospodarstvo Hrvatske” u organizaciji Instituta za turizam, Zagreb, 20.4.2018.
5. Kranjčević, J., predavanje na temu “Tradicijske ruralne igre kao resurs za održivi lokalni razvoj”, konferencija “Sportski turizam i lokalni razvoj”, Lille, Francuska 17. - 20.4.2018.
6. Krešić, D., Kongres THI 2018, Opatija – tema: “Identitet i tradicija u razvojnim procesima hrvatskog turizma”, 26.4.2018.
7. Krešić, D. i Tomljenović, R., sudjelovanje na 4. Forumu obiteljskog smještaja za Regiju Slavonija, Baranja i Srijem, Županijska komora Osijek, Osijek, 4.5.2018.
8. Kožić, I.: “Mjerenje i praćenje održivosti razvoja turizma u Hrvatskoj” na radionici na temu “ZELENI I ODRŽIVI RAZVOJ TURIZMA”, Ministarstvo turizma, Zagreb, 08.5.2018.

9. Carić, H.: "Nosivi kapacitet destinacije i upravljanje posjetiteljima u zaštićenim područjima"
10. Carić, H.: "Ekološki otisak nautičkog turizma – primjer emisije teških metala" na radionici na temu "ZELENI I ODRŽIVI RAZVOJ TURIZMA", Ministarstvo turizma, Zagreb, 8.-9.5.2018.
11. Čorak, S.: "Kineziologija turizma i slobodnog vremena", pozvano predavanje na poslijediplomskom doktorskom studiju Kineziologije Zagreb, 20.5.2018.
12. Krešić, D.: Konferencija "Turističke zajednice u 21. stoljeću", panelist na temu "Uloga TZ-ova u budućnosti", Hotel Sheraton, 13.11.2018.
13. Čorak, S.: Dobila je nagradu European award for tourism za svoj dugogodišnji doprinos razvoju turizma u Hrvatskoj od Europske federacije turističkih novinara na njihovom tradicionalnom skupu koji je održan u Solinu 7. - 9.11.2018. Nagrada je to i poticaj za daljnji rad ove znanstvene savjetnice i dugogodišnje ravnateljice Instituta za turizam (2001. - 2017).
14. Kranjčević, J.: Institute for East and Southeast European Studies iz Leibniza (Njemačka) organizirao znanstvenu radionicu "Socialist and Post-Socialist Urban Transformation in Small Cities of Southeast Europe" na kojoj su dr. sc. Jasenka Kranjčević iz Instituta za turizam i dr.sc. Sanja Hajdinjak (University of Vienna) uspješno održale prezentaciju "Tourism urbanisation in socialism and post-socialism in Southeast European cities: Case study analysis of Croatian Poreč and Makarska", Regensburg/Njemačka, 9.11.2018.
15. Krešić, D.: Kongres hotelijera, izaslanik Predsjednice RH, Hotel Sheraton, 28.11.2018.
16. Krešić, D.: Ekonomski fakultet Zagreb, pozvano predavanje na temu: "E marketing u turizmu", 6.12.2018.
17. Marušić, Z.: HAZU, Zagreb, pozvano predavanje na temu: "Perspektive održivog razvoja nautičkog turizma na Jadranu", u koautorstvu s dr. sc. S. Horakom, konferencija Novi pravni režim za marine, 22.11.2018.
18. Marušić, Z.: uvodno predavanje na tematskom sastanku Razvoj riječnih krstarenja u Republici Hrvatskoj, u organizaciji Ministarstva turizma i Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, Vukovar, 30.11.2018.

Održane izložbe

1. Institut za turizam: izložba pod nazivom Autorski koncept Turističke prostorne organizacije "Vršne zone" Medvednice, autora dr. sc. Eduarda Kušena, vanjskog suradnika, otvorena od 12.6. – 12.9.2018.
2. U organizaciji Instituta za turizam postavljena izložba "Češki arhitekti i počeci turizma na hrvatskom Jadranu" i održana u Galeriji Ludvika Kuby u lječilištu Podebrady blizu Praga od 7.7. do 26.8.2018.

TV i radio emisije

1. "Pada zadovoljstvo gostoljubivošću, turisti se žale na gužve", N1, Tomljenović, R., 16.1.2018.
2. "Dubrovnik - Strategija turizma", intervju Nova TV, Carić, H., 1.2.2018.
3. Rezultati TOMAS Ljeto 2017., HRT Studio 4, Marušić, Z., 8.2.2018.
4. Radio Sljeme, gostovanje u emisiji Noćenje s doručkom, tema: TOMAS Ljeto 2017., Marušić, Z., 13.2.2018.
5. Radio emisija "Znanost i društvo", tema: Održivi razvoj i zeleni turizam, Carić, H., 7.3.2018.
6. Hrvatski radio, I. Program, emisija Poslovni tjedan, Krešić, D., tema: Najave i očekivanja za predsezonu i sezonu, konkurenciji, pripremljenosti destinacija, održivi turizam...", 2.4.2018.
7. HRVATSKI RADIO za emisiju: "Slušaj kako zemlja diše", tema: Transturizam, Tomljenović, R., 13.4.2018.
8. TV magazine "ALLErt3", Grčka, "O TOYPIΣMOΣ ΣΤΗΝ ΚΡΟΑΤΙΑ", Carić, H., 17.4.2018.
9. HRT1_Turizam Ljeto, intervju s temom: "Turizam u Zagrebu", Čorak, S., 8.6.2018.

10. Radio Križevci, emisija Kulturna samoposluga, predstavljanje knjige, Kranjčević, J., 14.6.2018.
11. "TOMAS Nautika Jahting", gostovanje u emisiji "Dobro jutro, Hrvatska", HRT1, Marušić, Z., 18.7.2018.
12. "Turisti u Hrvatskoj su sve obrazovaniji i više troše", emisija Novi dan, HRT1, Krešić, D., 2.8.2018.
13. "U Istri potrošnja hrane i pića u 'špici' čak pet puta veća nego izvan sezone", Poslovni dnevnik, 14/15.8.2018.
14. "Suveniri u turističkoj ponudi Hrvatske", HRT 1, Čorak, S., 20.8.2018.
15. "STAVOVI I POTROŠNJA TOMAS istraživanje 'srušilo' predodžbe koje imamo o kruzerašima", Marušić, Z., Dnevnik Nova TV i RTL Danas, 9.11.2018.
16. "Baštinska svakodnevica Dubrovnika i dubrovačkog područja", J. Kranjčević, emisija Plavi razgovori, Radio HRT, Radio-Dubrovnik, 2.12.2018.
17. Telišman-Košuta, N.: HRT Dobro jutro Hrvatska, tema: "Mali hoteli", 10.12.2018.

Članci u dnevnim glasilima

1. "Konačno smo doznali koliko su i na što lani trošili turisti u Hrvatskoj" - TOMAS Ljeto 2017., tportal/business, članak, Marušić, Z., 06.2.2018.
2. "Srbi trošili 20 eura više od Nijemaca" - TOMAS Ljeto 2017, Večernji list, članak, Marušić, Z., 7.2.2018.
3. "Manjak novih sadržaja i gužve najslabije su karike turizma" - TOMAS Ljeto 2017., Poslovni dnevnik, članak, Marušić, Z., 7.2.2018.
4. VELIKO ISTRAŽIVANJE O TURIZMU "U Hrvatsku dolaze sve obrazovaniji gosti, koji sve više - troše", TOMAS Ljeto 2017., Novi list, članak, Marušić, Z., 7.2.2018.
5. Predstavljeni rezultati istraživanja Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj – TOMAS Ljeto 2017., dalmacija.danas.hr, hrturizam.hr., članak, Marušić, Z., 7.2.2018.
6. "TOMAS 2017: Je li hrvatska turistička čaša polupuna ili poluprazna?", Poslovni dnevnik, članak, Marušić, Z., 8.2.2018.
7. Intervju za Poslovni dnevnik, Krešić, D., 12.2.2018.
8. "Neozbiljno je reći idemo negdje razvijati turizam, potrebno je razvijati i druge segmente, jer ne mogu svi raditi u turizmu", Poslovni dnevnik, Krešić, D., 16.2.2018.
9. "Trendovi turističke potražnje u Hrvatskoj", časopis Ugostiteljstvo i turizam, Marušić, Z. i Čorak, S., veljača/ožujak 2018.
10. "Turizam zaslužuje i posebne mjere", časopis Ugostiteljstvo i turizam, Krešić, D., veljača/ožujak 2018.
11. "Gosti na Jadranu sve bogatiji, obrazovaniji i zahtjevniji", -TOMAS Ljeto 2017, časopis Restaurant&Hotel, Marušić, Z., ožujak/2018.
12. "Hrvatskom turizmu prijete stagnacija i pad", Poslovni dnevnik, 30.3.2018.
13. "Turizam je najvažniji, a ne zna se koliko od njega zarađujemo", Poslovni dnevnik, 23.4.2018.
14. "Moramo definirati što je to autentično za hrvatsku gastronomiju i po čemu ona treba biti prepoznatljiva", Miličević, K., Agrobiz/Večernji list, 21.4.2018.
15. "Turizam je bitan za domaći agrar, ali hranu trebamo jače brendirati", Miličević, K., Poslovni dnevnik, 26.4.2018.
16. "Znanstvena prezentacija olimpijade starih sportova Brođanci u Francuskoj proglašena najinovativnijom i najoriginalnijom", Kranjčević, J., Konferencija o sportskom turizmu, Lille/Francuska, <http://www.valpovstina.info/index.php/vijesti/6856>, 27.4.2018.
17. "Može li nedostatak radnika ugroziti sezonu", Ivandić, N., www.index.hr, 30.4.2018.

18. "Radi se prvi 'satelitski' račun hrvatskog turizma: 2011. udio u BDP-u iznosio 10,4 posto!", Ivandić, N., www.novac.jutarnji.hr, 5.5.2018.
19. "Hrvatska bi mogla dobiti 14 golf terena, ako ih dopusti administracija", Poslovni dnevnik, 28.5.2018.
20. J. Kranjčević, prigorski.hr, predstavljanje knjige "Zanemarena baština – prostorne strukture sela u Hrvatskoj" u HAZU Koprivničko-križevačke županije, 10.6.2018.
21. J. Kranjčević, intervju na temu "Povijest turizma grada Zagreba", tjednik Nacional, 15.6.2018.
22. J. Kranjčević, "Hrvatska sela nisu nastajala samo spontano, nego i planirano, Jutarnji list, 16.6.2018.
23. "Kultura je jedan od važnijih alata koji stoji na raspolaganju turističkim stručnjacima", TOMAS Ljeto, Poslovni dnevnik, 27.6.2018.
24. "Nautičari potroše 26% više nego 2012.", TOMAS Nautika Jahting, Poslovni dnevnik, 02.7.2018.
25. Održana konferencija "Parkovi Hrvatske i turizam", govornik H. Carić, Jutarnji list, 03.7.2018.
26. "Možemo podnijeti još pola milijuna noćenja u srcu sezone, prije nego nastane kolaps u prometu, elektro-energetskoj mreži i vodoopskrbi", prezentacija Studije prihvatljivih kapaciteta u turizmu – Splitsko-dalmatinska županija, Marušić, Z., Klarić, Z., Tomljenović, R. i Horak, S., dalmatinski.portal.hr, 9.7.2018.
27. "Samo održivi turizam jamči dugoročnu konkurentnost", Splitsko-dalmatinska županija predstavila Studiju prihvatnih kapaciteta turizma, Marušić, Z., Klarić, Z., Tomljenović, R. i Horak, S., dalmacija.hr, 9.7.2018.
28. Splitsko-dalmatinska županija predstavila Studiju prihvatnih kapaciteta turizma, Marušić, Z., Klarić, Z., Tomljenović, R. i Horak, S., lokalnahrvatska.hr i direktno.hr, 9.7.2018.
29. "Hoće li zbog uspjeha nogometaša stranci zaista pohrliti kod nas na more?", Krešić, D., index.hr, 10.7.2018.
30. "Turisti bi se mogli suočiti s redukcijama struje i vode", Klarić, Z., prezentacija studije prihvatnih kapaciteta SDŽ, Poslovni dnevnik, 10.7.2018.
31. "Splitsko-dalmatinska županija predstavila Studiju prihvatnih kapaciteta turizma", Ministarstvo turizma, 10.7.2018.
32. "Studija Splitsko-dalmatinske županije mora poboljšati infrastrukturu i disperzirati turizam", Lider, 9.7.2018.
33. "Turisti donose dobru zaradu, ali i – probleme", Klarić, Z., N1 Vijesti, 9.7.2018.
34. "Gdje je limit? Što Splitsko-dalmatinskoj županiji treba da postane prva turistička regija u Hrvatskoj?", Slobodna Dalmacija, 10.7.2018.
35. "Turistička zajednica Splitsko-dalmatinske županije predstavila je Studiju prihvatnih kapaciteta turizma", Klarić, Z., Dalmacija News, 9.7.2018.
36. "Kako je turizam u Zagrebu i ljeti doživio procvat", Kranjčević, J., Nacional, 10.7.2018.
37. "Već 1. kolovoza Split ima 716 praznih apartmana, a u Poreču ih je tek 40", Poslovni dnevnik, 20/21.7.2018.
38. "Manje turista nije loš znak, od masovnosti je unosnija – kvaliteta", Krešić, D., Večernji list, 24.7.2018.
39. "Zašto je Istra toliko uspješnija od Dalmacije", Krešić, D., Indeks.hr, 30.7.2018.
40. "Samo od sunca i mora ne može se više živjeti", Klarić, Z., Glas Slavonije, 4/5.8.2018.
41. "Putuje se češće i kraće, traže se novi doživljaji", Miličević, K., Večernji list, 6.8.2018.
42. "Mnogi veliki igrači počinili su amatersku pogrešku", Mikulić, J., Glas Slavonije, 4/5.8.2018.

43. "U brojnim turističkim mjestima ljeti se broj "stanovnika" poveća i pet puta. Evo koja su najugroženija", Kožić, I., Novi list, 4.8.2018.
44. "Stagnacija turizma 'sunca i mora' za nas je sjajna šansa", Poslovni dnevnik, 14/15.8.2018.
45. "S godišnjeg odmora u bankrot: Kako (ne)ljetuju Hrvati", Marušić, Z., Globus, 15.8.2018.
46. "U Hrvatskoj o turizmu i nogometu svi sve znaju, u tome i jest problem", Krešić, D., Pogled, prilog Novog Lista, 19.8.2018.
47. "Što je pošlo po zlu u perjanici dalmatinskog turizma", Jutarnji list i Slobodna Dalmacija, 19.8.2018.
48. "Javni trošak za zaštitu turista itekako se isplati", Krešić, D., <https://www.dw.com/hr,8/2018>.
49. "Broj nezadovoljnih gostiju opasno raste: što turistima u Hrvatskoj najviše smeta? Ovo su najiritantnije stvari s kojima se susreću na Jadranu", Marušić, Z., Slobodna Dalmacija, 3.9.2018.
50. "Temelj kvalitetnog destinacijskog menadžmenta" – projekt CROSTO, Marković Vukadin, I., časopis Ugostiteljstvo i turizam (UiT), listopad 2018.
51. "Kvaliteta, a ne kvantiteta", Krešić, D., časopis Ugostiteljstvo i turizma (UiT), listopad 2018.
52. "Salon za čitanje, zaboravljeni simbol prestiža", Kranjčević, J. i Tokić, K., časopis Turistički svet, br. 89/2018.
53. "Stavovi i potrošnja TOMAS istraživanje 'srušilo' predodžbe koje imamo o kruzerašima", Dubrovački list, Marušić, Z., 9.11.2018.
54. "Ne želimo li pucati po šavovima, moramo razmišljati o održivom turizmu", 1. Godišnja konferencija CROSTO opservatorija, N1, t-portal, 29.11.2018.
55. POČELO MJERENJE ODRŽIVOSTI "Ovakav razvoj turizma uništava okoliš i gradove", 1. Godišnja konferencija CROSTO opservatorija, Večernji list, 30.11.2018.
56. "Moramo razmišljati o održivom turizmu", Nacional, 30.11.2018.
57. Vijesti Nove TV – "Mjerenje održivosti turizma – CROSTO", 29.11.2018.
58. "Da ne 'pucamo po šavovima', bitan je održivi turizam", Vijesti HRT, 29.11.2018.
59. "Konferencija CROSTO opservatorija "Mjerenje održivosti turizma u praksi", Turizmoteka, 29.11.2018.
60. Želimo održivi, odgovorni i kvalitetni turizam- CROSTO, HRturizam, Izravno.com, 29.11.2018.
61. "Održana prva godišnja konferencije posvećena održivosti turizma", Dnevno.hr, Theworldnews.net, 29.11.2018.
62. "Turizam u Hrvatskoj cvjeta, neke dijelove tek čeka pravi bum: Evo gdje se očekuje porast broja noćenja veći za čak 200 posto", Z. Klarić, Slobodna Dalmacija, 2.12.2018.
63. "Srušili smo predodžbu o 'jeftinim' turistima s kruzera", Dubrovački list, Marušić, Z., 4.12.2018.
64. "Neostvareni masovni turizam s početka prošlog stoljeća", J. Kranjčević, Prilog "Prostor" - Slobodna Dalmacija, 7.12.2018.
65. "ODRŽIVI TURIZAM ILI KAOS: Split na rubu kolapsa: Gužve u špici sezone bit će sve gore. Bude li još više turista, morat će se uvesti redukcije vode i struje, a centrom se praktički neće moći proći...", Z. Klarić, Slobodna Dalmacija, 16.12.2018.
66. "Održivost – riječ koju svi još ne razumiju", D. Krešić, časopis Ugostiteljstvo i turizma (UiT), 12/2018.

Prilog

1 ISTRAŽIVAČI I ADMINISTRATIVNI DJELATNICI
U INSTITUTU ZA TURIZAM U 2018.

Istraživači/ radna mjesta	Područja istraživačkog interesa
Dr. sc. Irena Ateljević viši znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> Metodologija kvalitativnih istraživanja; istraživanje socioekonomske i prostorne problematike razvoja turizma; postmodernizam; obrazovanje u turizmu.
Dr. sc. Snježana Boranić Živoder znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> Destinacijski marketing i menadžment; promocija u turizmu; planiranje razvoja turizma; E-marketing; turizam i sport; brendiranje turističke destinacije
Dr. sc. Hrvoje Carić znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> Zaštita okoliša i prirode; održivi razvoj turizma; zeleni turizam; nosivi kapacitet; analiza rizika.
Dr. sc. Sanda Čorak znanstveni savjetnik u trajnom zvanju	<ul style="list-style-type: none"> Destinacijski marketing i menadžment; istraživanje i praćenje trendova turističke potražnje u Hrvatskoj; obrazovanje u turizmu; sportski menadžment; sportski turizam.
Dr. sc. Neven Ivandić znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> Ekonomika turizma; strateško upravljanje u turizmu; razvoj metodologija za procjenu ekonomskih učinaka turizma na hrvatsko gospodarstvo; praćenje konkurentnosti hrvatskog turizma.
Dr. sc. Zoran Klarić znanstveni savjetnik	<ul style="list-style-type: none"> Međudnos turizma i prostora; prihvatni kapacitet u turizmu; obilježavanje turističkih atrakcija; interpretacija okoliša; posebne vrste turizma (cikloturizam); obrazovanje u turizmu.
Dr. sc. Goran Kos znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> Prometni tokovi i promet; prometno i prostorno planiranje; promet u gradovima; turizam i promet; sigurnost u prometu.
Dr. sc. Ivan Kožić znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> Ekonomika turizma; makroekonomski aspekti turizma; prognoziranje turističke potražnje; održivi razvoj turizma.
Dr. sc. Jasenka Kranjčević viši znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> Prostorno planiranje turizma; međudnos prostora i turizma; regionalni razvoj; ruralni razvoj; graditeljsko nasljeđe turizma; povijest arhitekture u turizmu.
Dr. sc. Davor Krasić viši znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> Promet i turizam; prometno planiranje; promet u gradovima; promet u turističkim destinacijama.
Dr. sc. Damir Krešić viši znanstveni suradnik - ravnatelj	<ul style="list-style-type: none"> Faktori atraktivnosti turističke destinacije; destinacijski marketing i menadžment; informacijski sustavi u turizmu; primjena BI (Business Intelligence); E-marketing.
Dr. sc. Ivo Kunst znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> Istraživanje i analiza turističke potražnje; destinacijski marketing i menadžment; strateško planiranje za potrebe poduzeća; studije ekonomske isplativosti.
Dr. sc. Izidora Marković Vukadin znanstveni suradnik	<ul style="list-style-type: none"> Prostorno planiranje u turizmu; održivi razvoj turizma; geoturizam; resursna osnova; zaštićena prirodna područja; mjerenje održivosti turizma.
Zrinka Marušić, mag. math., univ. spec. oec. stručni savjetnik u sustavu znanosti i visokom obrazovanju	<ul style="list-style-type: none"> Metodologija istraživanja u turizmu (dizajn i alokacija uzorka, metode statističke analize); metodologija vrednovanja javnog dobra; mjerenje turističke potrošnje; baze podataka turističkog prometa.

Dr. sc. Hrvoje Mataković stručni savjetnik u sustavu znanosti i visokom obrazovanju od 09.07.2018.	<ul style="list-style-type: none"> • Sigurnost u turizmu; utjecaj kriminala, terorizma i korupcije na turizam
Dr. sc. Josip Mikulić znanstveni suradnik od 01.08.2018. na 20% radnog vremena	<ul style="list-style-type: none"> • Destinacijski marketing i menadžment; tržišna komunikacija i brendiranje u turizmu; upravljanje kvalitetom u turizmu i uslužnim djelatnostima; održivost turizma; suvremeni trendovi u istraživanju tržišta; kvantitativne metode istraživanja u turizmu.
Dr. sc. Katarina Miličević stručni suradnik u sustavu znanosti i visokom obrazovanju do 30.09.2018.	<ul style="list-style-type: none"> • Destinacijski marketing i menadžment; brendiranje turističke destinacije; istraživanja imidža destinacije; trendovi u turizmu.
Dr. sc. Ivan Sever stručni suradnik u sustavu znanosti i visokom obrazovanju	<ul style="list-style-type: none"> • Kvantitativne metode istraživanja u turizmu; statistička analiza i prognoziranje; informacijski sustavi u turizmu; primjena teorije igara na ekonomskim modelima.
Mr. sc. Neda Telišman-Košuta stručni savjetnik u sustavu znanosti i visokom obrazovanju	<ul style="list-style-type: none"> • Tržišna istraživanja i trendovi; praćenje konkurentnosti turističkih destinacija i turističkih proizvoda; strateško planiranje razvoja turističkih destinacija; strateško marketinško planiranje; brendiranje turističkih destinacija.
Dr. sc. Renata Tomljenović znanstveni savjetnik	<ul style="list-style-type: none"> • Destinacijski marketing i menadžment; planiranje razvoja i strategija kulturnog turizma; istraživanja različitih oblika turizma; transturizam; obrazovanje u turizmu.
Biblioteka	Područje rada i istraživačkog interesa
Dr. sc. Ksenija Tokić	<ul style="list-style-type: none"> • Voditeljica biblioteke - uloga knjižnica u turizmu; uloga kulturne baštine u turizmu; informacijska pismenost u odnosu na informacijsku nepismenost; znanstveno komuniciranje u digitalnom okruženju; bibliometrija.
Administrativni djelatnici	Područje rada
Zoran Petrović	<ul style="list-style-type: none"> • Informatički tehničar - slaganje i dizajn.
Mislav Mikec, prof.	<ul style="list-style-type: none"> • Stručni suradnik - pomoćni istraživački poslovi; službenik za informiranje.
Višnja Mezak, struč. spec. oec.	<ul style="list-style-type: none"> • Tajnik Instituta - tajnički i kadrovski poslovi, pomoćni istraživački poslovi, prijevodi - njemački jezik; predstavnik Uprave za kvalitetu; certifikat u području javne nabave.
Branka Božić, oec.	<ul style="list-style-type: none"> • Voditelj računovodstva – analize poslovanja, bilance, završni izvještaji; ovlaštene računovođa; certifikat za proračunsko računovodstvo.
Dragica Vlašić	<ul style="list-style-type: none"> • Računovodstveni referent - financijski knjigovođa – likvidatura, obračun plaća, URE, IRE, baza podataka pretplatnika časopisa Turizam.
Božica Tošić	<ul style="list-style-type: none"> • Tajnica - ažuriranje i pomoćni tajnički poslovi; djelatnik u pismohrani (obrađa arhivskog i registraturnog gradiva Instituta za turizam).
Mara Stanić	<ul style="list-style-type: none"> • Spremačica.